

**BESCHIKKING VAN
GEDEPUTEERDE STATEN VAN NOORD-BRABANT**

ons kenmerk
Z/255853

Plaats
's-Hertogenbosch

op de op 25 juni 2025 ontvangen aanvraag van de gemeente Maashorst om een omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit, op grond van artikel 5.1, tweede lid, onder g, van de Omgevingswet. De activiteiten gaan over veel voorkomende werkzaamheden aan gebouwen uitgevoerd binnen de gehele bebouwde kom van Uden in de gemeente Maashorst.

Met vriendelijke groet,
Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant
Namens dezen,

ValidSigned door 5.1.2e
op 04-08-2026 namens 5.1.2e

Teammanager Provincie
Omgevingsdienst Brabant Noord
Dit document is digitaal ondertekend.

Besluit

Onderwerp

Op 25 juni 2025 hebben wij van de gemeente Maashorst een aanvraag ontvangen voor een omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit, op grond van artikel 5.1, tweede lid, onder g, van de Omgevingswet. De omgevingsvergunning is aangevraagd voor het overtreden van verboden ten aanzien van beschermde soorten, door het uitvoeren van veel voorkomende werkzaamheden aan gebouwen in het kader van een gebiedsgerichte vergunning van Gemeente Maashorst op basis van een Soortenmanagementplan (SMP). De werkzaamheden kunnen worden uitgevoerd aan gebouwen van aangehaakte derden die hiermee overeenstemmen of gebouwen in bezit van de gemeente. Het plangebied strekt zich tot de gehele bebouwde kom van Uden in de gemeente Maashorst.

Besluit

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant besluiten, gezien de overwegingen die zijn opgenomen in dit besluit,

- I. aan de gemeente Maashorst, Markt 145, 5401EJ Uden, de gevraagde vergunning te verlenen, op grond van artikel 5.1, tweede lid, onder g, van de Omgevingswet, van de bepalingen als bedoeld in:
 - artikel 11.37, eerste lid, onder b, van het Besluit activiteiten leefomgeving, voor het opzettelijk vernielen of opzettelijk beschadigen van nesten en rustplaatsen van de:
 - **huismus** (*Passer domesticus*);
 - **gierzwaluw** (*Apus apus*)
 - artikel 11.46, eerste lid, onder b, van het Besluit activiteiten leefomgeving, voor het opzettelijk verstoren van de:
 - **gewone dwergvleermuis** (*Pipistrellus pipistrellus*);
 - **ruige dwergvleermuis** (*Pipistrellus nathusii*);
 - **laatvlieger** (*Eptesicus serotinus*);
 - artikel 11.46, eerste lid, onder d, van het Besluit activiteiten leefomgeving, voor het beschadigen of vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de:
 - **gewone dwergvleermuis** (*Pipistrellus pipistrellus*);
 - **ruige dwergvleermuis** (*Pipistrellus nathusii*);
 - **laatvlieger** (*Eptesicus serotinus*);
 - artikel 11.54, eerste lid, onder b, van het Besluit activiteiten leefomgeving, voor het opzettelijk beschadigen of vernielen van vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de:
 - **steenmarter** (*Martes foina*);voor de periode vanaf de dag na de dag van bekendmaking van dit besluit tot en met 31 augustus 2036;
- II. dat de beschrijving van de activiteiten in de aanvraag en de aanvullende gegevens, voor zover deze gaat over de soorten als bedoeld onder I, onderdeel uitmaakt van dit besluit;
- III. aan dit besluit voorschriften te verbinden die zijn opgenomen onder onderdeel 2.20 'Voorschriften';
- IV. dat de volgende delen van de aanvraag onderdeel uitmaken van dit besluit:
 - Nulmeting 2024 SMP gemeente Maashorst, 353.01.24, versie 1, 20 maart 2026 (hierna: nulmeting)
 - SMP Maashorst – Uden Gemeente Maashorst, 353.01.24, versie 1, 20 maart 2026 (hierna: het SMP)

- Werkprotocol SMP Gemeente Maashorst, 353.01.24, versie 1, 20 maart 2026
- Maatregelencatalogus SMP Maashorst 2026, 353.10.24 SMP Maashorst, maart 2026 (hierna: maatregelencatalogus)
- Aanvullende gegevens van 18 december 2025, 20 maart 2026 en 19 juni 2026
- Bijlage 1: Overzichtstekening van de planlocatie
- Bijlage 2: Begeleidingsformulier bij indienen documenten
- Bijlage 3: In te vullen gegevens bij verzoek tot goedkeuring
- Bijlage 4: Vereisten voor goedkeuring maatwerkplan
- Bijlage 5: Meldingsformulier start werkzaamheden (zie voorschrift 1)

Rechtsmiddelen

Bezwaar

Als u het niet eens bent met dit besluit en wordt u door dit besluit rechtstreeks in uw belang getroffen, dan kunt u een bezwaarschrift hiertegen indienen. Dit kan tot 6 weken na de dag van verzending van het besluit. De verzenddatum is terug te vinden in de kennisgeving.

U kunt uw bezwaarschrift op 2 manieren indienen:

- **Digitaal.** Op www.brabant.nl/bezwaar vindt u de link 'Bezwaar indienen'. U heeft hiervoor een digitale handtekening (DigiD of eHerkenning) nodig.

- **Per post.** Stuur uw bezwaarschrift naar:

Het college van Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant
Secretariaat van de hoor- en adviescommissie
Postbus 90151
5200 MC 's-Hertogenbosch

In het bezwaarschrift zet u:

- uw naam en adres;
- de datum, het kenmerk en een omschrijving van het besluit waarmee u het niet eens bent;
- de reden waarom u het niet eens bent met ons besluit;
- de datum van uw bezwaarschrift en uw handtekening;
- maakt u namens iemand anders bezwaar? Stuur dan een machtiging mee.

Voeg ook een kopie toe van het besluit waarmee u het niet eens bent. Op deze manier kunnen wij uw bezwaarschrift beter in behandeling nemen.

U kunt het secretariaat van de hoor- en adviescommissie bereiken via telefoonnummer (073) 680 83 04, faxnummer (073) 680 76 80 en e-mailadres bezwaar@brabant.nl.

Aan het indienen van een bezwaar zijn geen kosten verbonden.

Voorlopige voorziening

Als u een bezwaarschrift indient, dan heeft dit geen schorsende werking. Het besluit treedt in werking de dag na verzending van het besluit. Dat betekent dat het besluit geldt zolang uw bezwaarschrift in behandeling is. Het kan zijn dat u dit niet wilt. Bijvoorbeeld omdat het besluit onherstelbare gevolgen voor u heeft. U kunt gelijktijdig met of na het indienen van een bezwaarschrift een verzoek om een voorlopige voorziening vragen bij de Rechtbank Oost-Brabant, sector Bestuursrecht, Postbus 90125, 5200 MA 's-Hertogenbosch. De rechter besluit dan of het besluit wordt geschorst.

U kunt ook digitaal verzoeken om een voorlopige voorziening. Zie daarvoor:

<http://loket.rechtspraak.nl/bestuursrecht>. U heeft hiervoor een digitale handtekening (DigiD of eHerkenning) nodig.

Er zijn kosten verbonden aan het vragen van een voorlopige voorziening (griffierecht).

INHOUDSOPGAVE

BESLUIT	2
PROCEDURELE OVERWEGINGEN	7
INHOUDELIJKE OVERWEGINGEN	8
1. WETTELIJK KADER - OMGEVINGSWET	8
1.1 BESCHERMINGSREGIMES	8
1.2 OMGEVINGSVERORDENING NOORD-BRABANT	8
2. TOETSING EFFECTEN RUIMTELIJKE INGREEP	9
2.1 AANGEVRAAGDE ACTIVITEITEN	9
2.2 REIKWIJDTE	9
2.3 DOORMACHTIGEN,.....	10
2.4 DOEL VAN HET SMP	11
2.5 ECOLOGISCHE HOTSPOTS EN ECOLOGISCHE SLEUTELLOCATIES	11
2.6 ONDERZOEK SOORTEN	12
2.7 RESULTATEN INVENTARISATIE	14
2.8 MOGELIJKE EFFECTEN OP BESCHERMD SOORTEN	16
2.9 ALTERNATIEVENAFWEGING	16
2.10 BELANG VAN DE AANVRAAG	17
2.11 WERKWIJZE OP BASIS VAN SMP	20
2.12 TUSSENTIJDSE- EN EINDEVALUATIE	21
2.13 GOEDKEURINGSVERZOeken EN MAATWERK	21
2.14 SALDERING/NATUURBOEKHOUDING	22
2.15 BUFFERVORMING/CREËREN VAN ECOLOGISCHE PLUSSEN	23
2.16 MAATREGELENCATALOGUS	24
2.17 STAPPENPLAN	25
2.17.1 CATEGORIEËN.....	25
2.17.2 PARTICULIEREN EN NIET PARTICULIEREN	26
2.17.3 KAARTVIEWER	26
2.17.4 STAPPENPLAN EN OPSTELLEN ECOLOGISCH WERKPROTOCOL	26
2.18 MAATREGELEN	29
2.18.1 KWETSBARE PERIODE	29
2.18.2 ONGESCHIKT MAKEN	29
2.18.3 MITIGATIE TAAKSTELLING	31
2.18.4 COMPENSERENDE MAATREGELEN.....	32
2.19 MONITORING	35
2.20 VOORSCHRIFTEN	40
2.20.1 ONGESCHIKT MAKEN EN CONTROLE RONDE.....	42
2.20.2 MAATREGELEN	46
2.20.3 TAAKSTELLING	49
2.20.4 BOLWERKEN EN SLEUTELLOCATIES	49
2.20.5 GOEDKEURINGSVERZOeken	50
2.20.6 NATUUR-/SALDERINGSBOEKHOUDING	51
2.20.7 MONITORING	52
2.21 STAAT VAN INSTANDHOUDING.....	54
3. CONCLUSIE	54
BIJLAGE 1. OVERZICHTSTEKING VAN DE PLANLOCATIE.....	55
BIJLAGE 2. ONDERZOEKSCUSTERS HUISMUS	56

BIJLAGE 3: BEGELEIDINGSFORMULIER BIJ INDIENEN DOCUMENTEN	57
BIJLAGE 4: IN TE VULLEN GEGEVENS BIJ VERZOEK TOT GOEDKEURING.....	58
BIJLAGE 5: VEREISTEN VOOR GOEDKEURING MAATWERKPLAN	59
BIJLAGE 6. MELDINGSFORMULIER START HANDELINGEN BESCHERMDE SOORTEN	60

Procedurele overwegingen

Aanvraag

Op 25 juni 2025 hebben wij van de gemeente Maashorst een aanvraag voor een omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit, op grond van de Omgevingswet (artikel 5.1, tweede lid, onder g) ontvangen. De aanvraag is op 18 december 2025, 20 maart 2026 en 19 juni 2026 aangevuld.

Een uitgebreide projectomschrijving is opgenomen in de aanvraag en het activiteitenplan. De aanvraag is geregistreerd onder nummer Z/255853.

Gedragscode

Er wordt geen gebruik gemaakt van een gedragscode.

Bevoegd gezag

Omdat de activiteit wordt verricht in de provincie Noord-Brabant zijn Gedeputeerde Staten (verder: GS) volgens artikel 5.10, eerste lid, onder e, van de Omgevingswet bevoegd om op de aanvraag te beslissen. Als het aan de orde is betrekken wij tevens de gevolgen van de activiteit voor de soorten buiten onze provinciegrens bij ons besluit.

Reguliere voorbereidingsprocedure

In deze procedure wordt de reguliere voorbereidingsprocedure overeenkomstig het bepaalde in hoofdstuk 4 van de Algemene wet bestuursrecht toegepast.

Ontvankelijkheid

De aanvraag bevat voldoende informatie voor een goede beoordeling van die aspecten waarvoor een omgevingsvergunning flora- en fauna- activiteit is gevraagd.

Overige regelgeving

Een toestemming op basis van andere wet- en regelgeving of activiteit onder de Omgevingswet kan aan de orde zijn, onder andere voor ruimtelijke ordening of bouwen. Bij de beoordeling van deze aanvraag zijn andere aspecten dan de flora- en fauna-activiteit van de Omgevingswet niet betrokken.

Inhoudelijke overwegingen

1. Wettelijk kader - Omgevingswet

1.1 Beschermingsregimes

Op basis van de Omgevingswet (hierna: Ow) zijn er drie beschermingsregimes. Het eerste regime geldt voor vogels op grond van de Vogelrichtlijn. Paragraaf 11.2.2 van het Besluit activiteiten leefomgeving (hierna: Bal) heeft betrekking op verschillende verbodsbepalingen voor vogelsoorten, waarvoor GS een vergunning kunnen verlenen. Artikel 8.74j van het Besluit kwaliteit leefomgeving (hierna: Bkl) geeft de voorwaarden voor het kunnen verlenen van de vergunning.

Het tweede beschermingsregime geldt voor planten en dieren op basis van de Habitatrichtlijn en de Verdragen van Bern en Bonn. Paragraaf 11.2.3 van het Bal heeft betrekking op verschillende verbodsbepalingen voor deze plant- en diersoorten, waarvoor GS een vergunning kunnen verlenen. Artikel 8.74k van het Bkl geeft de voorwaarden voor het kunnen verlenen van een vergunning.

Het derde regime beschrijft de bepalingen voor andere (nationaal beschermde) soorten. Paragraaf 11.2.4 van het Bal heeft betrekking op verschillende verbodsbepalingen voor deze plant- en diersoorten, waarvoor GS een vergunning kunnen verlenen. Artikel 8.74l van het Bkl geeft de voorwaarden voor het kunnen verlenen van een vergunning.

Voor alle inheemse soorten geldt in alle gevallen de specifieke zorgplicht (artikel 11.27 van het Bal). Het gaat dan zowel om beschermde als onbeschermde dier- en plantensoorten. De zorgplicht geldt ongeacht of er een vrijstelling geldt of een vergunning is verleend. In de specifieke zorgplicht wordt bepaald dat eenieder zoveel als redelijkerwijs mogelijk is, schade aan deze soorten dient te voorkomen.

In onder andere artikel 5.40 en artikel 18.10 van de Ow zijn gronden opgenomen op grond waarvan een vergunning kan worden ingetrokken of gewijzigd. De vergunning kan in elk geval worden ingetrokken indien blijkt dat de vergunninghouder zich niet houdt aan de vergunning.

1.2 Omgevingsverordening Noord-Brabant

Provinciale Staten hebben de Omgevingsverordening Noord-Brabant (hierna: Verordening) vastgesteld. Voor een flora- en fauna-activiteit zijn aanvullende kaders vastgelegd. Zo zijn voor bepaalde soorten en handelingen vrijstellingen opgenomen. Deze zijn neergelegd in paragraaf 3.8.2 van de Verordening.

2. Toetsing effecten ruimtelijke ingreep

2.1 Aangevraagde activiteiten

Een uitgebreide omschrijving van de activiteiten is opgenomen in de aanvraag.

De aangevraagde activiteiten gaan over veelvoorkomende ingrepen die gerelateerd zijn aan de verduurzamingsopgave (zie tabel 1). Voor andere ingrepen geldt de vergunning niet. Voor ingrepen anders dan beschreven in tabel 1 dient het reguliere traject van onderzoek, effectenbeoordeling en indien nodig vergunningaanvraag doorlopen te worden.

Deze activiteiten vinden plaats binnen de bebouwde kom van Uden, in de gemeente Maashorst.

Tabel 1 Ingrepen die vallen onder het SMP en de omgevingsvergunning.

Type	Werkzaamheden
Onderhoud aan gevels	Voegwerkherstel, metselwerkherstel
	Gevelreiniging
	Impregneren van gevels
Onderhoud aan daken en goten	Reparatie van dakbedekking, goten en afwatering
	Vervanging kapotte dakpannen
	Reparaties aan installaties op het dak
	Reparatie van dakrand, boeiboord of goot
	Schoonmaken goten
Schilderwerk buitenzijde	Schuren, stoppen en schilderen van houtwerk/muren
	Schilderen van gevelstucwerk, beton en metaal
	Herstel aan hout en beton
Plaatsen steiger	Plaatsen steiger voor bovenstaande werkzaamheden
Sloop	Sloop en realiseren van nieuwbouw
Renovatie- en verduurzamingswerkzaamheden	Spouwmuurisolatie
	Dakisolatie
	Vervanging van boeiboorden, goten en dakranden
	Vervanging van bestaand glas voor HR++-glas
	Vervanging van voegwerk
	Vervanging kozijnen
	Vervangen gevelbetimmering
	Vervanging van dakbedekking, goten en afwatering
	Vervanging van installaties op het dak
	Plaatsen zonnepanelen (en zonneboilers)
	Asbestsanering

2.2 Reikwijdte

De activiteiten waarop het SMP en deze gebiedsvergunning betrekking hebben, vinden plaats aan gebouwen binnen de bebouwde kom van Uden in de gemeente Maashorst (zie bijlage 1). Gebieden die niet zijn onderzocht, vallen buiten de reikwijdte van het SMP en deze vergunning.

Overzichtskarten van het plangebied kunnen worden geraadpleegd via de kaartviewer: <https://gem-maashorst.maps.arcgis.com/apps/instant/basic/index.html?appid=ce7a85c3b68a4d47aed6d65e28cc4846>. Het SMP is niet van toepassing op een locatie binnen het plangebied waarvoor reeds een geldige vergunning en/of doormachtiging is afgegeven voor dezelfde activiteit en soorten.

2.3 Doormachtigen,

Deze vergunning wordt verleend aan de gemeente Maashorst. De gemeente kan op haar beurt machtigingen verstrekken aan of overeenkomsten afsluiten met derden. De vergunninghouder en gemachtigden kunnen binnen de reikwijdte van het SMP en de vergunning werkzaamheden uitvoeren en houden zich daarbij altijd aan de voorwaarden uit de vergunning. De gemeente kan woningcorporaties, (zakelijke) initiatiefnemers, inwoners van de gemeente, huiseigenaren of andere gerechtigden, machtigen voor het gebruik van de vergunning.

Indien de vergunninghouder van deze bevoegdheid gebruik maakt, dient de doormachtiging privaatrechtelijk vastgelegd te worden. Dit dient te gebeuren door middel van een door beide partijen (digitaal) ondertekende overeenkomst waarin in ieder geval de volgende onderdelen worden opgenomen:

- NAW-gegevens van beide partijen;
 - (digitale) Ondertekening door beide partijen;
 - Overeenkomstdatum van de doormachtiging;
 - Voor welke locatie/adres(sen) de doormachtiging geldt;
 - Voor welke activiteiten de doormachtiging geldt;
 - Voor welke periode de doormachtiging geldt;
 - Een vermelding van het kenmerk van deze vergunning;
 - De instandhoudingsverplichting van de geplaatste faunavoorzieningen.
- I. Tijdens de werkzaamheden dient een kopie van de privaatrechtelijke overeenkomst op locatie aanwezig te zijn en te allen tijde aan daartoe bevoegde toezichthouder of opsporingsambtenaar overhandigd te kunnen worden.
 - II. Elke doormachtiging wordt telkens aan ons doorgegeven via info@odbn.nl, onder vermelding van het zaaknummer Z/508912.

Bij gebruik van de vergunning voor gespikkeld bezit (situatie waarin particuliere koopwoningen tussen het woonbezit van een woningcorporatie staan) volstaat 1 machtiging van de woningcorporatie. In de overeenkomst moet echter wel worden vastgelegd dat de eigenaren van het gespikkeld bezit toestemming geven aan de woningcorporatie om namens hen op te treden.

De gemeente Maashorst blijft als vergunninghouder te allen tijde verantwoordelijk voor en aanspreekbaar op de naleving van de voorschriften die aan deze vergunning zijn verbonden. De vergunninghouder dient zich er voortdurend van te vergewissen dat werkzaamheden die onder deze vergunning worden uitgevoerd, plaatsvinden overeenkomstig het SMP, de van toepassing zijnde werkprotocollen en de voorschriften van dit besluit. Dit houdt onder meer in dat de vergunninghouder zorgdraagt voor een adequate overdracht van de relevante voorschriften, werkwijzen en verplichtingen aan doorgemachtigden.

Indien op grond van deze vergunning voor werkzaamheden van een doorgemachtigde een goedkeuringsverzoek of andere instemming van het bevoegd gezag is vereist, dient dit verzoek te worden ingediend door de vergunninghouder. Eventuele leges die hiermee samenhangen worden geheven bij de vergunninghouder.

Indien door derden gebruik wordt gemaakt van een doormachtiging, conformeren zij zich volledig aan het SMP en de voorschriften van deze vergunning. Dit betekent onder andere dat zij uitvoering geven aan de maatregelen zoals beschreven in het SMP en voldoen aan de voorschriften van dit besluit. Indien sprake is van strijdigheid tussen het SMP en de voorschriften van deze vergunning, zijn de voorschriften van deze vergunning leidend.

Er kan voor het overtreden van 1 verbodsbepaling geen gebruik worden gemaakt van 2 verschillende vergunningen. Hierdoor zou namelijk aan de maatregelen en voorschriften van 1 van de vergunningen niet kunnen worden voldaan. Dit betekent dat het voor gemachtigden niet mogelijk is om voor eenzelfde ingreep, soort en verbodsbepaling als waarvoor zij gemachtigd zijn, een vergunning te verkrijgen. Deze beperking dient vastgelegd te worden in de overeenkomst van de doormachtiging.

2.4 Doel van het SMP

Het SMP Maashorst heeft als hoofddoel het actief bevorderen van de instandhouding van gebouwbewonende diersoorten binnen de gemeentegrenzen. Dit omvat onder meer:

- Het borgen van de gunstige staat van instandhouding van soorten zoals de huismus, gierwaluw en diverse vleermuissoorten.
- Het creëren van ecologische verbindingen en herstelmaatregelen binnen het stedelijke landschap.
- Het bieden van juridische zekerheid aan vastgoedeigenaren, woningcorporaties en andere belanghebbende door middel van een gebiedsgerichte vergunning.
- Daarnaast functioneert het SMP als een praktische leidraad voor alle betrokken partijen bij ruimtelijke ingrepen, waarbij de impact op natuurwaarden centraal staat.

2.5 Ecologische hotspots en ecologische sleutellocaties

Onder het SMP wordt er gewerkt met ecologische hotspots en ecologische sleutellocaties. Afhankelijk of een gebouw onder één van deze twee categorie valt, dient de mitigatietaakstelling hierop aangepast te worden.

Ecologische hotspot:

Een ecologische hotspot is een locatie die een bijzonder verblijf bevat, gecombineerd met een soortspecifieke bufferzone. Deze bufferzone is vastgesteld op basis van de ecologische soorteigenschappen en fungeert als een beschermingsgebied waar specifieke voorwaarden gelden per soort. Ecologische hotspots zijn geïnventariseerd tijdens de nulmeting en kunnen later worden vastgesteld bij aanvullende onderzoeken. Voorbeelden van ecologische hotspots:

- Bolwerk huismus: Meer dan 10 nesten binnen een straal van 100 meter.
- Bolwerk gierwaluw: Meer dan 10 nesten binnen een straal van 100 meter.
- Kraamkolonie gewone dwergvleermuis: kraamgroepverblijf tijdens het voortplantingsseizoen.

Binnen de bufferzone van een ecologische hotspot gelden universele voorwaarden ter bescherming van de soorten. Dit betekent onder andere dat aanvullende maatregelen verplicht zijn bij werkzaamheden en dat specifieke richtlijnen moeten worden gevolgd. Hiermee wordt de plaatselijke borging bewerkstelligd van de aangetroffen soort binnen de ecologische hotspot. De bufferzone voor de huismus en gierwaluw waarin extra maatregelen getroffen dienen te worden, bedraagt 50 meter rondom de nestlocaties. Voor kraamkolonies geldt een bufferzone van 100 meter rondom de kraamverblijven.

Ecologische sleutellocaties

Panden waar een kraamgroep laatvlieger of massawinterverblijf van de gewone dwergvleermuis is aangetroffen, krijgen deze term toebedeeld. Vanwege de kwetsbaarheid van deze locaties en de complexe ecologische rol in het overlevingssysteem van deze soorten hebben zij een specifieke sleutelrol.

- Kraamkolonie laatvlieger: Kraamgroepverblijf tijdens het voortplantingsseizoen.

- Massawinterverblijf van de gewone dwergvleermuis.

Voor kraamkolonies van de laatvlieger geldt eveneens een bufferzone van maximaal 100 meter rondom de kraamverblijven.

Voor massawinterverblijfplaatsen van gewone dwergvleermuizen geldt dat deze locaties niet voorzien zijn van een bufferzone. Hoewel deze verblijfplaatsen, evenals de eerdergenoemde bolwerken en kraamverblijfplaatsen, een belangrijke functie voor gewone dwergvleermuizen vervullen gaat het hier om zeer specifieke gebouwenmerken die niet gemakkelijk te realiseren zijn in omliggende gebouwen. De maatregelen zijn daarom ook zeer locatie specifiek. Het verloren gaan van de locatie en functie wordt daarmee zoveel mogelijk voorkomen.

Door de complexiteit en kwetsbaarheid van deze verblijfplaatsen is het noodzakelijk dat een maatwerkplan wordt opgesteld. Dit plan moet worden beoordeeld door een stadsecoloog en de gedeputeerde staten. De betrokkenheid van een ecologisch deskundige is verplicht om de verblijfplaatsen te beschermen en ecologische verstoring te voorkomen.

2.6 Onderzoek soorten

Het uitgevoerde onderzoek naar beschermde soorten is beschreven in de bij de aanvraag gevoegde rapportage Nulmeting en de aanvullingen van 20 maart 2026. Alle onderzoeken hebben plaatsgevonden in 2024.

Deelgebieden

Het onderzoeksgebied bestaat uit de kernen Uden, Schaijk, Reek, Zeeland, Oventje, Odiliapeel en Volkel. Elke woonkern is opgedeeld in verschillende onderzoeksclusters om het veldwerk efficiënter te plannen en uit te voeren. In totaal zijn de woonkernen verdeeld in 52 clusters, waarvan de clusters 18 tot en met 45 in de kern Uden liggen. Zie bijlagen 1 en 2 voor een overzicht van de onderzoeksclusters. In dit besluit is enkel het onderzoek in de kern Uden beoordeeld omdat de overige kernen geen onderdeel uitmaken van deze vergunning.

Bronnenonderzoek

Aanvullend op de uitgevoerde veldbezoeken is de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) geraadpleegd en zijn onderzoeksrapporten opgevraagd bij de gemeente en woningbouwcorporaties. Deze gegevens hebben nog een aantal extra nestlocaties van de huismus en gierzwaluw en verblijfplaatsen van vleermuizen opgeleverd.

Inventarisatie vogels

Huisumus

De onderzoeksinspanning is gebaseerd op het Kennisdocument Huisumus (BIJ12, 2023). Het basisonderzoek is gericht op het in kaart brengen van bolwerken van de huismus. Naast de bolwerken werden overige functies als nestplekken en kwetterplekken ook vastgelegd.

De onderzoeksinspanning voor de huismus is beschreven in paragraaf 2.1 van de nulmeting.

Gierzwaluw

De onderzoeksinspanning is gebaseerd op het Gebiedenprotocol Gierzwaluw van SOVON Vogelonderzoek Nederland (2023). Het basisonderzoek is gericht op het in kaart brengen van nestlocaties van de gierzwaluw, op basis van nestindicerend gedrag als aantikken, in- en uitvliegende exemplaren, roepende vogels vanuit gebouwen enzovoort. Het doel is om de belangrijke bolwerken van de gierzwaluw in kaart te brengen.

De onderzoeksinspanning voor de gierzwaluw is beschreven in paragraaf 2.2 van de nulmeting.

Steenmarter

De onderzoeksinspanning is gebaseerd op een habitatgeschiktheidsbeoordeling. Hierbij is ervan uitgegaan dat elke woonkern in zuid en oost Nederland geschikt leefgebied is voor de soort en volledig bezet is met territoria. Als er een territorium vrij komt (bijvoorbeeld door overlijden van een exemplaar), wordt dit vrijwel direct weer bezet. De verspreiding van de steenmarter neemt nog steeds toe en het aantal exemplaren vermoedelijk ook. De soort heeft een gunstige staat van instandhouding in Nederland. Er is geen reden om aan te nemen dat de lokale staat van instandhouding in Uden hiervan afwijkt.

Vleermuizen

De onderzoeksinspanning is gebaseerd op de Richtlijn Vleermuisonderzoek Grote Gebieden van het Netwerk Groene Bureaus en de Zoogdiervereniging (versie 2.0, januari 2024). Onderzoek uitgevoerd volgens de richtlijn geeft een beeld van het netwerk en de belangrijkste (dragende) structuren van vleermuizen in een begrensd gebied. De onderzoeksinspanning voor de gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger is beschreven in paragraaf 2.4 van de nulmeting en weergegeven in tabel 2.

Tabel 2 Onderzoeksinspanning gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger

VLEERMUIZEN					
	ZWERMEN LAATVLEIER	AVONDBEZOeken KRAAMPERIODE	OGHTENDEBEZOeken KRAAMPERIODE	MASSAWINTERVERBLIJF	BALTS- EN PAARVERBLIJVEN
Aantal bezoeken:	2	2	4	2	1
Periode:	15 april t/m 15 mei	15 mei t/m 15 juli	15 mei t/m 15 juli	augustus	september
Starttijd:	Zonsondergang	Zonsondergang	min. 2,5 uur vóór zonsopkomst	2 uur na zonsondergang	3 uur na zonsondergang
Eindtijd:	Uiterlijk tot 3 uur en 45 minuten na zonsondergang	Uiterlijk tot 3 uur en 45 minuten na zonsondergang	Zonsopkomst	Uiterlijk tot 2 uur voor zonsopkomst	2 uur voor zonsopkomst
Min. temperatuur	12 °C	12 °C	10 °C	10 °C	10 °C
Weersomstandigheden	Droog, < 4 Bft	Droog, < 4 Bft	Droog, < 4 Bft	Droog, < 4 Bft	Droog, < 4 Bft
Min.aantal tussendagen	10	20	12	10	n.v.t.
Aantal fietsrondes per bezoek	Minimaal 3	Minimaal 3	Minimaal 2	Minimaal 4	Minimaal 2
Min. Tussentijd per gebouw	30 min	30 min	30 min	15 min	60 min
Min. onderzoeksduur	1,5 uur	1,5 uur	1,5 uur	n.v.t.	2,5 uur

Uitsluiten van individuele nesten en/of verblijven

Hoewel individuele nestlocaties en verblijven wel zijn genoteerd, is de onderzoeksinspanning voor de nulmeting van een SMP niet geschikt voor het uitsluiten van deze functies. Hierdoor kunnen individuele nestlocaties en verblijven gemist zijn. Hiermee wordt rekening gehouden bij de maatregelen.

2.7 Resultaten inventarisatie

Huismus

Bolwerken/kolonies

Een bolwerk voor de huismus is een kolonie van 10 nesten of meer, met een afzonderlijke afstand van 50 meter of minder. De begrenzing van een bolwerk voor de huismus wordt gevormd door een bufferzone van 25 meter rondom de exacte locaties van de nesten.

Nesten

In totaal zijn er in Uden 532 nesten aangetroffen van de huismus. In Uden ontbreekt de soort nagenoeg op bedrijventerreinen en zijn de dichtheden zeer laag in woonwijken met veel vrijstaande woningen, afgewisseld met veel bosschages. De huismus prefereert een meer open karakter van het leefgebied, minder bosrijk. Ook in het centrum van Uden broeden nauwelijks huismussen. In een aantal nieuwere wijken komt de soort ook niet of nauwelijks voor. Opvallend is het nagenoeg ontbreken van de soort in delen van de wijken Melle en Raam. De oorzaak hiervan is lastig te duiden.

Locatie van nesten

De nesten bevonden zich overwegend onder de dakpannen. Daarnaast zijn nesten onder andere aangetroffen onder zonnepanelen, in nestkasten, onder dakgoten en in gevels. Voor de exacte verdeling van nestlocaties zie paragraaf 3.1 van de nulmeting en de kaart zoals vermeld in paragraaf 2.17.3 van dit besluit.

Functioneel leefgebied

Functioneel leefgebied bestaat uit de tuinen van de woningen waar de huismussen broeden, aangrenzende tuinen en de openbare ruimte hier direct omheen. Aanvullend zijn de kwetterplekken in beeld gebracht, omdat deze ook een functie als rustplaats kunnen vervullen. Uit de inventarisatie blijkt dat deze plekken in de meeste gevallen op zeer korte afstand van de nestlocaties liggen, bijvoorbeeld in aangrenzende tuinen of gemeentelijke groenstroken. Kwetterplekken zijn nooit verder dan 200 meter van één of meerdere nestlocaties gevonden, maar in de meeste gevallen op slechts enkele meters afstand.

Gierzwaluw

Bolwerken/kolonies

Een bolwerk/kolonie voor de gierzwaluw betreft een groep nesten (5 nesten of meer) binnen 50 meter. De begrenzing van een bolwerk voor de gierzwaluw wordt gevormd door een bufferzone van 50 meter rondom de exacte locaties van de nesten. Voor de begrenzing van de kernpopulaties van de gierzwaluw (hotspots) is in de analyse, naast de vastgestelde nestlocaties, ook gekeken naar waarnemingen van laag gierende groepen en aantikkende exemplaren. Hierdoor zijn vrij duidelijk begrensde bolwerken van gierzwaluwen aan te merken in Uden. De grootste concentraties zijn met name in het noordelijk en oostelijk deel van de woonkern te vinden. Verspreid over Uden zijn nog verschillende kleinere kolonies aanwezig. In het zuidelijk deel van Uden ontbreekt de soort volledig. De woningen in deze wijken zijn recenter gebouwd. De gierzwaluw prefereert een meer open karakter van het leefgebied, minder bosrijk. Opvallend is het ontbreken van gierzwaluwen in het centrum, ondanks de aanwezigheid van ogenschijnlijk geschikte gebouwen. Verder ontbreekt de soort op bedrijventerreinen in woonwijken met veel vrijstaande woningen, afgewisseld met veel bosschages.

Nesten

In totaal zijn er in Uden 393 nesten van de gierzwaluw aangetroffen.

Steenmarter

Er zijn waarnemingen van de soort bekend verspreid over de gemeente. Op basis hiervan kan gesteld worden dat de soort ook voorkomt in de woonkern Uden. Steenmarters leven solitair en hebben ieder een eigen territorium. Het territorium van een mannetje overlapt dat van meerdere vrouwtjes. De grootte hangt af van de kwaliteit van het gebied waar de marter leeft. In Nederland bedraagt de grootte 80-700 hectare (bron: Zoogdiervereniging). Steenmarters in stedelijk gebied hebben kleinere territoria van circa 100 hectare. Uden heeft een oppervlakte van circa 987 hectare. Als wordt uitgegaan van een territoriumgrootte van 100 hectare zullen er in Uden circa 10 vrouwtjes en 2-3 mannetjes leven.

Gewone dwergvleermuis

In de gemeente Maashorst is de gewone dwergvleermuis veruit de meest algemene en verspreid voorkomende vleermuissoort. Er zijn in Uden zomerverblijven, kraamverblijven, balts- en paarverblijven en massawinterverblijven van de soort aangetroffen. Verblijfplaatsen zijn verspreid over de bebouwde kom van Uden aangetroffen. Met name in de centraal gelegen wijken van Uden zijn niet of nauwelijks verblijfplaatsen van de soort vastgesteld. Ook in de zuidoosthoek van Uden, waar relatief veel bedrijfspanden aanwezig zijn, zijn nauwelijks verblijfplaatsen gevonden.

Kraamverblijfplaatsen

In 32 gebouwen zijn kraamverblijven van de gewone dwergvleermuis vastgesteld. Deze bevinden zich voornamelijk in woningen, maar een enkele keer ook in een kantoorpand of zorgcomplex. Kraamgroepen worden in Uden voornamelijk aan de randen van de woonkern aangetroffen of daar waar veel robuust groen te vinden is, zoals parken, forse lanen en bosschages.

Zomerverblijfplaatsen

In Uden zijn 158 zomerverblijfplaatsen vastgesteld, waarbij geen kraamfunctie aangetoond is.

Baltsterritoria

Er zijn 270 baltsterritoria van de gewone dwergvleermuis aangetroffen in Uden. Deze territoria bevinden zich voornamelijk rondom de aangetroffen kraamverblijfplaatsen.

Massawinterverblijfplaatsen

In Uden zijn er 25 massawinterverblijven vastgesteld. Het betreft in Uden voornamelijk grotere gebouwen als schoolgebouwen, zorgcomplexen, appartementencomplexen, kantoorpanden, de bibliotheek en het ziekenhuis. Deze bevinden zich met name in en rond het centrum en in de noordwesthoek van Uden.

Ruige dwergvleermuis

Er zijn in Uden 4 paarverblijven en 1 zomerverblijf van de ruige dwergvleermuis aangetroffen. De soort is verspreid waargenomen in Uden, met een concentratie in gebieden met robuuste groenstructuren en waterelementen. Op 4 locaties is baltsgedrag vastgesteld, waarvan 2 zonder exacte verblijfplaats (vermoedelijk in woningen). Daarnaast zijn 2 paarverblijven gevonden in een uitvaartcentrum en een kantoorpand, en 1 zomerverblijf in een woning.

Er zijn geen kraamkolonies aangetroffen.

Laatvlieger

Kraamverblijfplaatsen

Er zijn in Uden in 16 gebouwen kraamverblijven van de laatvlieger vastgesteld. Deze bevinden zich voornamelijk in woningen, maar een enkele keer in een schoolgebouw. De grootste aangetroffen kraamgroep in Uden betrof 61 uitvliegende dieren. Opvallend is dat de belangrijkste verblijfplaatsen van de laatvlieger zich min of meer in dezelfde wijken bevinden als die van de gewone dwergvleermuis, oftewel aan de randen van de bebouwde kom of nabij grotere groengebieden.

Zomerverblijfplaatsen

Met name in de omgeving van de kraamverblijven zijn zomerverblijven in gebouwen vastgesteld. Het betreft 20 locaties. Dit betreft zomerverblijven van individuen of kleine groepen laatvliegers (minder dan 3 exemplaren), vermoedelijk hoofdzakelijk mannelijke dieren.

2.8 Mogelijke effecten op beschermde soorten

De aanvrager geeft aan dat er door het uitvoeren van de werkzaamheden (zie tabel 1) aan gebouwen nesten, rust- en voortplantingsplaatsen van de aangevraagde soorten beschadigd of vernield kunnen worden en vleermuizen verstoord.

2.9 Alternatievenafweging

Er zijn geen redelijke alternatieven mogelijk die zullen leiden tot een kwalitatief gelijkwaardig resultaat. De alternatievenafweging is hiermee voldoende onderbouwd om een omgevingsvergunning met een flora- en fauna-activiteit voor de aangevraagde soorten te verlenen.

Locatie

De beoogde ruimtelijke ingrepen vinden hoofdzakelijk plaats in het kader van de verduurzaming van gebouwen binnen de bebouwde kom van de gemeente Maashorst. In het merendeel van de gevallen betreft dit bestaande gebouwen, waar renovatiewerkzaamheden worden uitgevoerd. Hierdoor zijn de werkzaamheden locatiegebonden en bestaan er geen andere bevredigende oplossingen in de vorm van alternatieve locaties.

In sommige gevallen is renovatie niet mogelijk, bijvoorbeeld wanneer gebouwen zodanig verouderd zijn dat ze niet meer voldoen aan de hedendaagse eisen op het gebied van leefbaarheid en levensstandaard. In die situaties zal gekozen worden voor sloop en nieuwbouw. Ook dan is sprake van een locatiegebonden ingreep waarvoor geen reële alternatieve locatie beschikbaar is.

Werkwijze en inrichting

Dankzij de toepassing van het SMP zal de functionele waarde van het gebied voor beschermde soorten behouden blijven, ondanks de voorgenomen werkzaamheden. De resultaten van de nulmeting hebben inzicht gegeven in de aanwezigheid van ecologische hotspots en ecologische sleutellocaties (zie paragraaf 2.13). Op deze locaties worden aanvullende maatregelen getroffen om ecologische functies te waarborgen.

Bij reguliere werkzaamheden zullen alle potentiële verblijfplaatsen worden gecompenseerd volgens de basistaakstelling, terwijl bestaande groenstructuren behouden blijven. Zo wordt optimaal rekening gehouden met het behoud van de leefomgeving van beschermde soorten, en is er geen andere bevredigende inrichting beschikbaar die beter aansluit bij de ecologische vereisten.

De werkzaamheden bestaan hoofdzakelijk uit renovatie- en onderhoudswerkzaamheden, en in mindere mate uit sloop en nieuwbouw. Deze activiteiten worden uitgevoerd in het kader van de verduurzamingsopgave, zoals vastgelegd in de Klimaatwet en de Nationale prestatieafspraken voor de gebouwde omgeving. Alleen wanneer verduurzaming door renovatie technisch of economisch niet haalbaar is, wordt gekozen voor sloop en nieuwbouw.

Alle werkzaamheden worden uitgevoerd op een kostenefficiënte manier en in overeenstemming met geldende normen voor isolatie en bouwkwaliteit. Daarbij worden preventieve maatregelen genomen om het doden, verwonden of verstoren van beschermde soorten te voorkomen. Zo vinden de werkzaamheden plaats buiten kwetsbare perioden, worden gebouwen voorafgaand aan de ingreep natuurvrij gemaakt, en worden mitigerende maatregelen toegepast om verblijfplaatsen en functioneel leefgebied te behouden. Deze werkwijze is afgestemd op de relevante Kennisdocumenten van BIJ12 en sluit daarmee nauw aan op de behoeften van de aanwezige soorten. Alternatieve werkwijzen bieden hierin geen betere bescherming.

Planning

De planning van de werkzaamheden wordt afgestemd op de kwetsbare perioden van de aanwezige beschermde soorten. Door de uitgevoerde potentieanalyse en nulmeting is de verspreiding van soorten nauwkeurig in beeld gebracht. Hierdoor kan bij de planning effectief rekening worden gehouden met hun kwetsbare levensfasen. Conform de Kennisdocumenten van BIJ12 worden alle gebouwen buiten deze perioden natuurvrij gemaakt, om het doden of verwonden van individuen te voorkomen. Daarmee is de voorgestelde planning ecologisch optimaal en zijn er geen bevredigendere alternatieven.

2.10 Belang van de aanvraag

In de aanvraag zijn de belangen voldoende onderbouwd om een omgevingsvergunning met een flora- en fauna-activiteit voor de aangevraagde soorten te verlenen.

De omgevingsvergunning met een flora- en fauna-activiteit is gevraagd op grond van de belangen 'volksgezondheid of openbare veiligheid', 'in het belang van de bescherming van de wilde flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats' 'ter bescherming van flora en fauna' en 'volksgezondheid, openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten' zoals genoemd in artikel 8.74j, eerste lid, onder b en 8.74k, eerste lid, onder b, van het Besluit kwaliteit leefomgeving.

Bescherming flora en fauna

Het SMP Maashorst heeft als hoofddoel het actief bevorderen van de staat van instandhouding van gebouwbewonende diersoorten binnen de gemeente. Dit betreft onder meer het beschermen van soorten zoals de huismus (*Passer domesticus*), gierzwaluw (*Apus apus*) en verschillende vleermuissoorten, waaronder de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*), ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*) en laatvlieger (*Eptesicus serotinus*).

Door middel van dit SMP wordt op structurele wijze bescherming geboden op populatieniveau. Dit betekent dat niet alleen bestaande verblijfplaatsen behouden blijven, maar dat tevens aanvullende voorzieningen en verbindingen worden gecreëerd die bijdragen aan een robuust en toekomstbestendig leefgebied. Waar reguliere projecten vaak slechts beperkte maatregelen treffen, zorgt het SMP voor een gebiedsgerichte aanpak met blijvende ecologische waarde.

Zoals beschreven in hoofdstuk 4 van dit SMP heeft de gemeente Maashorst de ambitie om een evenwichtige en duurzame leefomgeving te realiseren, waarin stedelijke ontwikkeling niet ten koste gaat van biodiversiteit. Concreet betekent dit dat bij alle ruimtelijke ingrepen het aanbod aan nestgelegenheid en verblijfplaatsen voor gebouwbewonende soorten niet alleen behouden blijft, maar waar mogelijk wordt uitgebreid.

Verblijfplaatsen worden voorafgaand aan de ingrepen natuurvrij gemaakt, zodat het doden of verwonden van individuen wordt voorkomen. Bovendien worden groene corridors aangelegd en waterpartijen rondom gebouwen toegevoegd om de ecologische samenhang te versterken. De voortgang van deze maatregelen wordt gemonitord via een speciaal programma, waarin periodieke evaluaties plaatsvinden en waar nodig wordt bijgestuurd.

Op deze wijze draagt het SMP structureel bij aan de bescherming van flora en fauna binnen de gemeente Maashorst en vormt het een duurzame oplossing voor het realiseren van natuurinclusieve gebiedsontwikkeling.

Volksgezondheid en openbare veiligheid

Naast ecologische belangen speelt ook de verbetering van de leefomstandigheden voor inwoners een belangrijke rol binnen het SMP. Verduurzamingsmaatregelen dragen niet alleen bij aan klimaatdoelen, maar ook aan een gezondere woonomgeving. In deze paragraaf wordt uiteengezet hoe de werkzaamheden bijdragen aan de volksgezondheid en de openbare veiligheid, met onderbouwing vanuit landelijke gezondheidsprogramma's en wetenschappelijke bronnen.

Het SMP draagt op directe wijze bij aan de verduurzamingsopgave binnen de gemeente Maashorst. Veel bestaande woningen zijn nog onvoldoende geïsoleerd. Deze woningen zijn niet alleen energie-inefficiënt, maar kunnen ook een negatieve invloed hebben op de gezondheid van de bewoners. Zo kunnen vochtige en slecht geventileerde woningen leiden tot schimmelgroei, wat gezondheidsklachten veroorzaakt zoals astma, luchtwegproblemen en infecties (RIVM, 2012). Daarnaast vormt de aanwezigheid van asbest in oudere woningen een risico voor de volksgezondheid. Blootstelling aan asbest kan ernstige ziekten veroorzaken, zoals longkanker, buikvlies- of borstvlieskanker en stoflongen (RIVM, 2017). Door woningen beter te isoleren, schadelijke materialen zoals asbest te verwijderen en tegelijkertijd aandacht te besteden aan goede ventilatie, wordt het wooncomfort verbeterd én worden gezondheidsrisico's aanzienlijk beperkt.

De gemeente Maashorst sluit hiermee aan bij de Nationale Aanpak Milieu en Gezondheid van het RIVM, die zich richt op het verbeteren van de leefomgeving om gezondheidsrisico's te verminderen (RIVM, 2014). Een gezonde woning is essentieel voor het welzijn van bewoners. Slechte luchtkwaliteit binnenshuis door vocht, schimmel of andere schadelijke stoffen moet actief bestreden worden via goede isolatie en ventilatie.

Door in te zetten op woningverbetering in combinatie met natuurinclusieve maatregelen, draagt het SMP bij aan een veilige, comfortabele en gezonde leefomgeving voor alle inwoners van Uden. Daarmee voldoet het aan het belang van volksgezondheid en openbare veiligheid zoals vereist onder de Omgevingswet.

Groot openbaar belang

De werkzaamheden in het kader van het SMP dragen bij aan bredere maatschappelijke doelen die vallen onder het begrip "groot openbaar belang", zoals geformuleerd in het Besluit kwaliteit leefomgeving. Deze paragraaf licht toe hoe de verduurzamingsactiviteiten bijdragen aan klimaatdoelstellingen, wooncomfort en het aanpakken van het woningtekort.

De verduurzamingsmaatregelen die binnen het SMP Maashorst worden getroffen, dragen bij aan het energiezuiniger maken van de woningvoorraad. Hiermee sluit de gemeente aan bij zowel nationale als internationale doelstellingen, zoals vastgelegd in de Klimaatwet. Deze wet heeft als doel om uiterlijk in 2050 klimaatneutraal te zijn. Daartoe moet de uitstoot van CO₂ in 2030 met ten minste 55% zijn gereduceerd ten opzichte van 1990 (Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, 2024).

Door woningen beter te isoleren, wordt warmteverlies beperkt en daalt het energieverbruik. Dit leidt tot een verlaging van de CO₂-uitstoot en draagt bij aan het tegengaan van klimaatverandering. Tegelijkertijd neemt het wooncomfort toe en dalen de energiekosten voor bewoners, wat gunstig is voor de betaalbaarheid van wonen.

Bovendien helpt het programma ook bij het aanpakken van het woningtekort. Door bestaande woningen toekomstbestendig te maken via renovatie en verduurzaming, wordt voorkomen dat deze onbewoonbaar raken of uit de woningvoorraad verdwijnen. Daarnaast biedt de aanpak ruimte voor duurzame nieuwbouw, waarbij eveneens wordt ingezet op natuurinclusief bouwen.

Met deze gecombineerde strategie – gericht op duurzaamheid, leefbaarheid en ecologie – levert Maashorst een structurele bijdrage aan de nationale opgaven op het gebied van klimaat, gezondheid en volkshuisvesting. Daarmee is sprake van een duidelijke dwingende reden van groot openbaar belang.

2.11 Werkwijze op basis van SMP

Het SMP (en de generieke omgevingsvergunning) is bedoeld voor een aantal veel voorkomende ruimtelijke ingrepen aan woningen en gebouwen voor een selectie van wettelijk beschermde, gebouwbewonende soorten. Deze ingrepen zijn benoemd in ecologische werkprotocollen (hierna: EWP), waarin maatregelen zijn uitgewerkt die moeten worden genomen om negatieve effecten op deze soorten zoveel mogelijk te voorkomen. Er worden werkprotocollen opgesteld voor de volgende categorieën werkzaamheden:

- Na-isoleren spouwmuren en isolatie buitenzijde
- Vervangen dakgoten, boeiboorden en/of windveren
- Vervangen kozijnen
- Schilderwerkzaamheden, gevelreiniging en herstel voegwerk
- Grootschalige werkzaamheden daken (renovatie, isolatie, dakvervanging, plaatsen dakkapellen e.d.)
- Overige dakwerkzaamheden (zonnepanelen, kleine dakkapel, kleinschalige reparatiewerkzaamheden, warmtepomp e.d.)
- Sloop en nieuwbouw

Het doel van het EWP is het borgen van de staat van instandhouding van de beschermde soorten door het naleven van de voorgeschreven maatregelen die voorafgaand en tijdens de werkzaamheden getroffen moeten worden. Het EWP vormt de praktische invulling van de regels die zijn opgesteld in het SMP en de bijbehorende omgevingsvergunning.

Ecologische werkprotocollen:

De ecologische werkprotocollen zijn in grote lijnen opgebouwd uit de volgende hoofdstukken:

- Doelstelling en uitgangspunten
 - In dit hoofdstuk worden de werkzaamheden beschreven en is een overzicht opgenomen van de doelstellingen van het EWP, zoals het minimaliseren van verstoring, het voorkomen van schade aan verblijfplaatsen, en het waarborgen en naleven van de wetgeving.
- Soorteninventarisatie
 - In dit hoofdstuk is een beschrijving te vinden van de mogelijk aanwezige en door de geplande werkzaamheden te schaden soorten in het werkgebied. Door de ecologisch deskundige wordt hiervoor een afweging gemaakt, in combinatie met raadplegen van de verzamelde verspreidingsgegevens vanuit het veldonderzoek en de NDFF.
- Tijdsplanning en fasering
 - In dit hoofdstuk wordt de planning van de werkzaamheden buiten kwetsbare perioden, zoals het broedseizoen of kraamperiode beschreven. Indien werken buiten deze periode niet mogelijk is, moet er rekening worden gehouden met aanvullende maatregelen. Bij een concreet project moet de betrokken ecooloog deze analyse uitvoeren op basis van de te verwachten soorten in het plangebied. In het SMP staan voorbeelden van natuurkalenders met kwetsbare perioden voor de soorten waarvoor vergunning is aangevraagd.

- Werkinstructies
 - In dit onderdeel worden de specifieke voorzorgsmaatregelen per (potentieel) aanwezige beschermde soort benoemd. De voorwaarden, richtlijnen en voorbeeldvoorzieningen per soort zijn ook opgenomen in een maatregelencatalogus. Voor alle soorten geldt dat de werkzaamheden bij voorkeur buiten de kwetsbare periodes van de soort uitgevoerd worden. Wanneer dit niet het geval is dan moeten de bestaande nestlocaties tijdig ongeschikt gemaakt worden, en moeten er zowel tijdelijke als permanente voorzieningen komen om ervoor te zorgen dat de populaties blijven voortbestaan.

2.12 Tussentijdse- en eindevaluatie

Op basis van de aangeleverde monitoringsgegevens over het vierde jaar van de looptijd van deze vergunning (2030) zal het bevoegd gezag in het daaropvolgende vijfde jaar (2031) een tussentijdse evaluatie uitvoeren. Indien uit deze evaluatie blijkt dat dit noodzakelijk is, kan het bevoegd gezag dit besluit ambtshalve wijzigen om de staat van instandhouding van de aangevraagde soorten te borgen.

Op basis van de aangeleverde monitoringsgegevens van het negende loopjaar (2035) van deze vergunning. Zal er in loopjaar 10 (het jaar 2036) door het bevoegd gezag een eindevaluatie van deze GAN-vergunning plaatsvinden. Deze eindevaluatie kan door het bevoegd gezag gebruikt worden bij een eventueel verzoek om verlenging of een nieuwe GAN-aanvraag door de vergunninghouder.

2.13 Goedkeuringsverzoeken en maatwerk

Binnen het SMP zijn voor een aantal kwetsbare soorten en functies generieke maatregelen niet voldoende om de soorten te beschermen. In deze situaties wordt te allen tijde een ecooloog ingeschakeld. Ook voor deze situaties geldt dat eerst wordt overwogen of het mogelijk is om de verblijfplaats in de oorspronkelijke staat te behouden. Indien dat aantoonbaar niet mogelijk is, wordt samen met een ecooloog een maatwerkplan opgesteld. Hierin wordt specifiek een ontwerp voor vervangende verblijfplaatsen/functies gemaakt en de werkwijze voor uitvoering inclusief gerichte monitoring. Dit maatwerkplan is uniek voor elke situatie. Het maatwerkplan wordt voorgelegd aan het bevoegd gezag ter goedkeuring. Een maatwerkplan met verzoek tot goedkeuring wordt in de volgende gevallen ingediend:

- Aantasting van kraamverblijfplaatsen van gewone- en ruige dwergvleermuis;
- Aantasting van massawinterverblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis;
- Aantasting van verblijfplaatsen van laatvlieger;
- Werkzaamheden aan gebouwen binnen bolwerken en ecologische sleutellocaties voor vleermuizen.

Onder aantasting wordt bijvoorbeeld fysieke aantasting of een verandering in microklimaat bedoelt. In het geval van een maatwerksituatie geldt dat de werkzaamheden pas mogen starten als er een goedkeuringsbesluit door het bevoegd gezag is afgegeven. De vereisten waaraan een goedkeuringsverzoek voor een maatwerkplan dient te voldoen zijn opgenomen in bijlage 5.

Een goedkeuringsverzoek inclusief het ecologisch werkprotocol maatwerk dient per project, onder vermelding van het kenmerk Z/508911, minimaal 8 weken voordat de werkzaamheden (waaronder ook ontmoediging) gepland staan, opgestuurd te worden naar het bevoegde gezag. Bij het goedkeuringsverzoek dient bijgevoegd te worden:

- Begeleidingsformulier bij indienen document (zie bijlage 3);
- Gegevens van de GAN-vergunning/houder, project en eventuele machtiging (zie bijlage 4);
- Ecologisch werkprotocol maatwerk (conform bijlage 5).

Afwijken van maatwerk, dat door het bevoegd gezag (ODBN) middels een goedkeuringsbesluit is goedgekeurd, is zonder wijzigingsbesluit niet toegestaan.

Overweging voorgestelde maatregelen voor maatwerk in het SMP

Omdat elke situatie waarin maatwerk vereist wordt uniek is, kunnen wij de voorgestelde maatregelen uit het SMP niet op voorhand al beoordelen. Dit omdat het maatwerk afgestemd dient te zijn op de huidige situatie van de verblijfplaats en de perioden waarin gewerkt mag worden afhankelijk zijn van de soortfunctie die aanwezig is, het seizoensverloop en de werkzaamheden die uitgevoerd worden. De nieuwe situatie moet dezelfde functie even goed kunnen vervullen voor eenzelfde aantal individuen als de verblijfplaats die wordt aangetast. Om deze redenen zijn de beschreven maatwerkmaatregelen en werkwijze in het SMP voor deze soorten en/of verblijfplaatsen dan ook niet inhoudelijk door ons getoetst bij het voorliggende besluit.

Overweging maatwerk binnen ecologische bolwerken en sleutellocaties

Voor werkzaamheden aan gebouwen binnen ecologische bolwerken en sleutellocaties, waarbij geen verblijfplaatsen van beschermde soorten zijn vastgesteld, geldt op grond van het SMP een maatwerkaanpak. Voor deze situaties zijn in het SMP geen standaard mitigerende maatregelen voorgeschreven.

Omdat in deze situaties wel sprake kan zijn van het verlies van potentiële verblijfplaatsen, kunnen wij de voorgestelde voorzieningen niet op voorhand inhoudelijk beoordelen op basis van generieke standaardmaatregelen. Dit omdat de geschiktheid van voorzieningen afhankelijk is van de specifieke situatie van het gebouw, de ligging en de wijze waarop deze wordt gerealiseerd.

Om die reden achten wij het noodzakelijk dat de voorzieningen die in deze gebouwen worden gerealiseerd vooraf ter goedkeuring aan het bevoegd gezag worden voorgelegd. Hierbij dient te worden geborgd dat de nieuw te realiseren voorzieningen daadwerkelijk functioneel geschikt zijn als verblijfplaats voor de relevante soorten en een vergelijkbare functie kunnen vervullen als de potentiële verblijfplaatsen die door de werkzaamheden verloren gaan.

Tegelijkertijd is het nodig om de uitvoerbaarheid te waarborgen. Daarom geldt dat bij een goedkeuringsverzoek de goedkeuring niet per woning wordt beoordeeld maar voor alle woningen met een vergelijkbare bouwstijl binnen 1 bolwerk of sleutellocatie. Dit wil zeggen dat wanneer een voorziening wordt goedgekeurd in een bepaald type gebouw, vergelijkbare voorzieningen in vergelijkbare gebouwen kunnen worden gerealiseerd zonder dat daarvoor verder aanvullende goedkeuringsverzoeken voor hoeven te worden ingediend. Hiermee kan worden volstaan met één goedkeuringsbesluit voor een voorzieningstype dat vervolgens in vergelijkbare situaties kan worden toegepast.

2.14 Saldering/natuurboekhouding

Binnen het SMP Maashorst wordt gewerkt met een systeem van (lokale) salderingsgebieden op het niveau van kleine dorpskernen, wijken of woonbuurten. Voor elk deelgebied geldt dat het aanwezige leefgebied van beschermde gebouwbewonende soorten – zoals vleermuizen, huismussen en gierzwaluwen – behouden of gecompenseerd moet worden. Hierbij staat centraal dat per soort voldoende functionele verblijfplaatsen beschikbaar blijven om de lokale populaties duurzaam te behouden.

Om dit in goede banen te leiden wordt een natuurboekhouding ingericht. Deze boekhouding houdt per salderingsgebied nauwkeurig bij hoeveel verblijfplaatsen zijn verdwenen, behouden gebleven of toegevoegd binnen het kader van mitigerende maatregelen. Het doel hiervan is om op transparante en controleerbare wijze inzicht te geven in de ecologische balans per gebied. Dit betekent onder andere dat de fasering van werkzaamheden zodanig wordt afgestemd, dat nooit meer dan 25% van de verblijfplaatsen tegelijkertijd ongeschikt zijn. Zo wordt voorkomen dat er niet voldoende oorspronkelijke verblijfplaatsen/nesten beschikbaar blijven.

De natuurboekhouding bevat ten minste de volgende gegevens:

- Projectinformatie: initiatiefnemer, projectecoloog, locatie en betrokken salderingsgebied;
- Inventarisatie van aanwezige soorten en functies van verblijfplaatsen;
- Status van aanwezige gebouwen (geschikt/ongeschikt, aanwezig/afwezig verblijf);
- Datum natuurvrijverklaring per projectonderdeel;
- Geplande en gerealiseerde mitigerende voorzieningen (type, locatie, aantal, functie per soort);
- Status van maatwerkafspraken en goedkeuringen door het bevoegd gezag;
- Overzicht van gerealiseerde compensatie en eventuele overschotten (buffers).

De gegevens worden periodiek geactualiseerd door een coördinator binnen het SMP en waar nodig afgestemd met het bevoegd gezag. Jaarlijks wordt een overzicht opgesteld waarin per salderingsgebied wordt gerapporteerd over de voortgang van de mitigerende maatregelen. Deze rapportage wordt gedeeld met het bevoegd gezag en dient als toetsingsinstrument voor de uitvoering van het SMP.

2.15 Buffervorming/creëren van ecologische plussen

Het SMP borgt voldoende uitwijkmogelijkheden door het hanteren van een basistaakstelling voor alle initiatieven binnen de bebouwde kom, ongeacht of er verblijfplaatsen zijn aangetroffen. Deze basistaakstelling (zie Tabel 6 en 8 van het SMP) verplicht initiatiefnemers om bij werkzaamheden altijd mitigerende voorzieningen aan te brengen. Hierdoor worden structureel alternatieve verblijfplaatsen gecreëerd, ook buiten hotspots.

Binnen ecologische hotspots geldt een verhoogde taakstelling, waardoor extra voorzieningen worden gerealiseerd op locaties met een hogere ecologische waarde. Dit systeem zorgt ervoor dat er op populatieniveau voldoende functionele verblijfplaatsen beschikbaar blijven.

Door deze systematiek worden ruim voldoende alternatieven gecreëerd. In uitzonderlijke situaties (bijvoorbeeld bij projecten in een hotspot aan het begin van de vergunningsperiode, wanneer nog geen ecologische buffer is opgebouwd) kan het noodzakelijk zijn om tijdelijke voorzieningen te treffen. De noodzaak hiervan wordt beoordeeld door een ecooloog. De uitvoering van tijdelijke maatregelen volgt de richtlijnen uit de maatregelencatalogus van het SMP en wordt vastgelegd in een ecologisch werkprotocol, dat ter goedkeuring wordt voorgelegd aan de vergunninghouder.

Door deze combinatie van basistaakstelling, verhoogde taakstelling in hotspots en waar nodig tijdelijke maatregelen, wordt gegarandeerd dat er altijd voldoende uitwijkmogelijkheden beschikbaar zijn voor de betrokken soorten.

Naast deze maatregelen zet de gemeente Maashorst in op bredere ambities en doelstellingen voor biodiversiteit en vergroening, zoals beschreven in het SMP. Deze ambities richten zich met name op het versterken van leefgebieden door vergroening, aanleg van groene corridors en natuurinclusieve inrichting van de openbare ruimte. Hoewel deze maatregelen niet direct op verblijfplaatsen zijn gericht, dragen zij substantieel bij aan het behoud en herstel van de leefgebieden van de verschillende soorten en daarmee met de borging van de lokale staat van instandhouding (SVI).

Al gerealiseerde alternatieven

Voorafgaand aan de start van het SMP zijn er kaamverblijven gerealiseerd voor de gewone dwergvleermuis. Een deel van deze voorzieningen is nodig om verblijven te vervangen die in het kader van andere werkzaamheden zijn aangetast. Een ander deel van de voorzieningen is echter niet nodig voor de vervanging van verblijven en kan dus in de toekomst nog dit doel dienen wanneer verblijven onder het SMP worden aangetast. De reeds gerealiseerde alternatieven voor kraamverblijven zullen worden beoordeeld bij de in te dienen goedkeuringsverzoeken.

2.16 Maatregelencatalogus

Bij dit SMP wordt gebruik gemaakt van een door de aanvrager opgestelde maatregelencatalogus. Deze catalogus geeft een overzicht van maatregelen die genomen worden om negatieve effecten op aanwezige soorten en natuurwaarden door de voorgenomen activiteiten te voorkomen of te beperken, én om soorten en populaties te behouden en waar mogelijk te versterken. Daarbij wordt er onderscheid gemaakt tussen preventieve maatregelen (gericht op het voorkomen van schade) en populatiegerichte maatregelen, zoals het aanbieden van alternatieve nest- of verblijfplaatsen en het verbeteren van het leefgebied. Het gaat daarbij zowel om duurzame, generieke maatregelen als om voorbeelden van maatwerkoplossingen bij specifieke verblijfsfuncties. Een natuurinclusief gebouw, waarbij voorzieningen al in het ontwerp zijn geïntegreerd, verdient daarbij de voorkeur boven losse inbouwvoorzieningen. Dit is doorgaans effectiever en duurzamer voor de betreffende soorten.

Deze catalogus is nadrukkelijk géén vervanging van de rol van een ecooloog. Het uitgangspunt is dat de selectie, het ontwerp en de uitvoering van mitigerende en compenserende maatregelen altijd plaatsvinden onder begeleiding van een deskundig ecooloog, met specifieke kennis van gebouwbewonende beschermde soorten. Er wordt uitgegaan van deskundige toepassing: de catalogus is bedoeld als hulpmiddel voor de ‘goede verstaander’ binnen ecologische en uitvoerende vakkringen.

In de praktijk is een visuele inspectie van het gebouw vaak noodzakelijk om te komen tot passende, natuurinclusieve maatregelen. Ook deze taak valt onder de verantwoordelijkheid van de betrokken ecooloog.

Overweging maatregelencatalogus

Indien gedurende de looptijd van deze vergunning wijzigingen worden aangebracht in de voorgelegde maatregelencatalogus, dient de gewijzigde versie opnieuw ter beoordeling aan het bevoegd gezag te worden voorgelegd. De gewijzigde maatregelencatalogus wordt daarbij getoetst aan de op dat moment geldende wet- en regelgeving, beleidskaders en actuele ecologische kennis. Opname van de gewijzigde maatregelencatalogus in het SMP kan uitsluitend plaatsvinden na indiening van een wijzigingsverzoek. De gewijzigde maatregelencatalogus is pas van toepassing na het verkrijgen van het gewijzigde besluit.

2.17 Stappenplan

Binnen dit SMP worden de geplande werkzaamheden ingedeeld op basis van hun potentiële impact op beschermde soorten. Deze differentiatie bepaalt de te nemen vervolgstappen om gebruik te maken van het SMP. Het gaat hierbij om een beoordeling van alle werkzaamheden samen. Maatregelen die binnen het SMP verplicht zijn, worden bij elkaar opgeteld: elke nieuwe maatregel komt boven op de maatregelen die eerder al zijn vastgesteld.

2.17.1 Categorieën

De geplande werkzaamheden vallen binnen 3 hoofdcategorieën, op basis waarvan het stappenplan wordt opgesteld. Deze 3 categorieën zijn:

Categorie 1: Geen impact

Werkzaamheden die geen negatief effect hebben op beschermde soorten. Voor deze categorie zijn geen aanvullende ecologische maatregelen nodig.

Categorie 2: Kans op verstoring

Werkzaamheden waarbij geen (potentiële) verblijfplaatsen verloren gaan, maar waarbij verstoring mogelijk is. Om verstoring te voorkomen of te minimaliseren, moet een ecologisch werkprotocol worden opgesteld en nageleefd.

Categorie 3: Mogelijke impact op verblijfplaatsen

Deze categorie omvat onderhouds-, renovatie- of sloopwerkzaamheden die potentieel verblijfplaatsen beschadigen of vernietigen. Binnen deze categorie zijn 3 subcategorieën gedefinieerd:

a. Algemene impact

Werkzaamheden die mogelijk verblijfplaatsen beschadigen. Een ecologisch werkprotocol moet worden gevolgd om doding van soorten te voorkomen, schade te minimaliseren en verstoring te beperken. Bovendien moeten (potentiële) verblijfplaatsen worden gecompenseerd volgens de basistaakstelling voor particulieren of de basistaakstelling voor niet particulieren.

b. Ecologische hotspots

Werkzaamheden binnen een ecologische hotspot voor huismus, gierwaluw of gewone dwergvleermuis. Naast het volgen van een ecologisch werkprotocol, is aanvullende compensatie vereist zoals beschreven in zowel de basistaakstelling als de taakstelling voor hotspots voor particulieren of de basistaakstelling voor niet particulieren. Tevens dient voorafgaand aan het uitvoeren van werkzaamheden waarbij directe negatieve gevolgen voor kraamverblijfplaats(en) van gewone dwergvleermuizen optreden de minimale compensatiefactor binnen de hotspot gerealiseerd te zijn (zie tabellen 7 en 9).

c. Ecologische sleutellocaties

Werkzaamheden binnen een ecologisch sleutellocatie. Een op maat gemaakt ecologisch werkprotocol (Maatwerkplan) moet worden opgesteld door een deskundige. Dit protocol omvat maatwerkcompensatie voor het beschermen van de unieke ecologische waarden van de locatie en moet worden getoetst door de SMP-coördinator en de provincie. Onderdeel van dit maatwerkplan is de realisatie of vaststelling van voldoende compensatiemaatregelen binnen de hotspot van de ecologische sleutellocatie.

2.17.2 *Particulieren en niet particulieren*

Binnen dit SMP is een onderscheid opgenomen tussen de taakstellingen voor ‘particulieren’ en ‘niet particulieren’, lees; bedrijven, projectontwikkelaars, woningbouworganisaties, vereniging van eigenaren en overheidsinstanties.

Het verschil in verantwoordelijkheid tussen particulieren en niet-particulieren binnen de taakstellingen ligt in de schaal, impact en maatschappelijke rol van hun activiteiten. Particulieren dragen verantwoordelijkheid binnen hun directe invloedssfeer, terwijl niet-particulieren verplicht zijn een breder perspectief te hanteren en structurele maatregelen te nemen. Dit onderscheid zorgt ervoor dat het SMP proportioneel en effectief kan worden uitgevoerd, met oog voor zowel individuele verplichtingen als collectieve verantwoordelijkheid.

Voor particulieren en niet particulieren geldt hierom een andere mitigatietaakstelling. Zie de tabellen 6 tot en met 9.

2.17.3 *Kaartviewer*

Op basis van het veldwerk in 2024 en aangevuld met data van derden (NDFF, gemeente en woningcorporaties), is een kaart ontwikkeld. Deze kaart geeft per gebouw aan welke maatregelen nodig zijn, op basis van de resultaten van het SMP-onderzoek. Deze resultaten zijn ook in te zien op een openbare GIS-viewer van de gemeente, zie: <https://gem-maashorst.maps.arcgis.com/apps/instant/basic/index.html?appid=ce7a85c3b68a4d47aed6d65e28cc4846>

Voor geplande werkzaamheden in categorie C is de verbinding met deze kaart essentieel. Ecologische hotspots en sleutellocaties kunnen elkaar overlappen. In dergelijke gevallen moeten beide sets maatregelen worden uitgevoerd volgens de vereisten voor de specifieke locatie.

2.17.4 *Stappenplan en opstellen ecologisch werkprotocol*

Voor het opstellen van het ecologisch werkprotocol dient er voor elk project het stappenplan doorlopen te worden. Het stappenplan bestaat uit 5 stappen, A tot en met E. Hieronder volgt een beschrijving van elke stap in grote lijnen. Voor het volledige overzicht zie hoofdstuk 5.3 van het SMP. Het EWP en het compensatieplan dat worden opgesteld in de stappen C en D worden gezamenlijk aan de gemeente verstrekt ter beoordeling.

Stap A: Bepalen type ingreep

Bij aanvang van de werkzaamheden moet worden vastgesteld welke potentiële impact deze hebben op beschermde natuurwaarden. Dit gebeurt aan de hand van Tabel 5, waarin per soortgroep wordt aangegeven of de werkzaamheden kunnen leiden tot verstoring of tot vernietiging van vaste rust- en verblijfplaatsen.

- *Enkel verstorende werkzaamheden*

Voorafgaand aan de werkzaamheden dient een ecologisch werkprotocol te worden opgesteld. Dit protocol bevat een gedetailleerde beschrijving van de werkwijze en voorzorgsmaatregelen. Het wordt opgebouwd volgens de richtlijnen uit het Werkprotocol SMP Gemeente Maashorst en vormt een standaardprotocol voor de te beschermen soorten. Het protocol moet ter goedkeuring worden voorgelegd aan de stadsecoloog/SMP-coördinator.

- **Vernietigende maatregelen**
Bij werkzaamheden die verblijfplaatsen van gebouwbewonende soorten mogelijk beschadigen of vernietigen, dient over te worden gegaan naar stap B.

Tabel 5: lijst van werkzaamheden – verstorend of vernietigend per soort

Type werkzaamheden		Tijdelijke verstering beschermde soorten			Versterking/vernietiging beschermde nesten/verblijven		
Verstorende werkzaamheden		Vleermuizen	Huismus	Gierzwaluw	Vleermuizen	Huismus	Gierzwaluw
Onderhoud aan gevels	Voegwerkherstel, metselwerkherstel	X	X	X	X	X	X
	Gevelreiniging	X	X	X			
	Impregneren van gevels	X	X	X			
Onderhoud aan daken en goten	Reparatie van dakbedekking, goten en afwatering	X	X	X			
	Vervanging kapotte dakpannen	X	X	X	X	X	X
	Reparaties aan installaties op het dak	X	X	X			
	Reparatie van dakrand, boeiboord of goot	X	X	X	X	X	X
	Schoonmaken goten		X	X			
Schilderwerk buitenzijde	Schuren, stoppen en schilderen van houtwerk/muren	X	X	X			
	Schilderen van gevelstucwerk, beton en metaal	X	X	X			
	Herstel aan hout en beton	X	X	X	X		
Plaatsen steiger	Plaatsen steiger voor bovenstaande werkzaamheden	X	X	X			
Sloop	Sloop en realiseren van nieuwbouw	X	X	X	X	X	X
Renovatie- en verduurzamingswerkzaamheden	Spouwmuurisolatie	X			X		
	Dakisolatie	X	X	X	X	X	X
	Vervanging van boeiboorden, goten en dakranden	X	X	X	X	X	X
	Vervanging van bestaand glas voor HR++-glas	X			X		
	Vervanging van voegwerk	X	X	X	X	X	X
	Vervanging kozijnen	X	X	X	X		
	Vervangen gevelbetimmering	X	X		X		
	Vervanging van dakbedekking, goten en afwatering	X	X	X	X	X	X
	Vervanging van installaties op het dak	X	X	X	X	X	X
	Plaatsen zonnepanelen (en zonneboilers)	X	X	X			
	Asbestaanering	X	X	X	X	X	X

Stap B: Schade aan beschermde soorten

Wanneer uit stap A blijkt dat geplande werkzaamheden (potentieel) verblijfplaatsen van beschermde soorten beschadigen of vernietigen, moet de impact locatie specifiek worden beoordeeld. Dit geeft inzicht in de benodigde maatregelen om de schade te minimaliseren en te compenseren.

- **Locatie specifieke beoordeling**
Op basis van Tabel 5 kan worden vastgesteld welke soorten mogelijk worden getroffen. Voor deze soorten moeten de volgende stappen worden ondernomen:
 - Opstellen ecologisch werkprotocol (stap C)
 - Opstellen compensatieplan (stap D) op basis van de tabellen 6 tot en met 9.
- **Verdieping op locatie specifieke maatregelen**
 - Naast de standaardmitigatie is het essentieel om rekening te houden met de ecologische waarde van de locatie. Sommige gebieden binnen het plangebied hebben een verhoogde beschermingsstatus vanwege hun specifieke ecologische functie omdat ze behoren tot een ecologische hotspot of zijn aangewezen als ecologische sleutellocatie. Voor deze locaties gelden aanvullende maatregelen.
- **Hotspots en ecologische sleutellocaties**
 - Hotspots
Gebouwen worden geanalyseerd op de SMP-viewer om te bepalen of deze zich in een ecologische hotspot bevinden. Indien dit het geval is, worden aanvullende maatregelen opgenomen in het ecologisch werkprotocol, gebaseerd op de taakstelling voor hotspots (zie Tabel 6 en 7 voor particulieren en tabel 8 en 9 voor niet particulieren). Eén gebouw kan zich in meerdere hotspots bevinden.

- Ecologische sleutellocaties
Werkzaamheden in ecologische sleutellocaties vereisen een maatwerkcompensatieplan. Voor dergelijke locaties moet contact worden opgenomen met de vergunninghouder, die in overleg met een deskundige een specifiek compensatieplan opstelt met daarin een passende taakstelling.

Stap C: Opstellen ecologisch werkprotocol

Nadat is bepaald van welke potentiële gevolgen voor beschermde natuurwaarden sprake is wordt een koppeling gemaakt naar hierbij passende maatregelen. Voor deze maatregelen wordt een ecologisch werkprotocol opgesteld. In dit protocol staan de volgende onderdelen vermeld:

- *Doelstelling en uitgangspunt*
Het EWP start met een overzicht van de doelstellingen, zoals het minimaliseren van verstoring, het voorkomen van schade aan verblijfplaatsen, en het waarborgen van de naleving van de wetgeving.
- *Soorteninventarisatie*
Een beschrijving van de mogelijk aanwezige en met de werkzaamheden te schaden soorten in het werkgebied. Deze gegevens bestaan uit een combinatie van werkzaamheden en aangetroffen beschermde natuurwaarden tijdens de nulmeting. Terug te zien in SMP-viewer. Dit onderdeel van het EWP is een samenvatting van stap A en B.
- *Tijdsplanning en fasering*
Een planning van de werkzaamheden buiten de kwetsbare periodes, zoals het broedseizoen of kraamperiode. Indien dit niet mogelijk is, worden aanvullende maatregelen beschreven.
- *Werkinstructies*
Richtlijn voor aannemers en andere uitvoerder, inclusief specifieke voorzorgsmaatregelen per (potentieel) aanwezige beschermde soort (bijv. natuurvrij maken van de woning).

Stap D: Opstellen compensatieplan

In stap B is bepaald aan welke soorten (potentiële) schade wordt toegebracht met de geplande werkzaamheden. Voor deze soorten wordt een compensatieplan opgesteld om de schade te herstellen. In dit plan staan de volgende onderdelen vermeld:

- *Compensatiemaatregelen*
Een gedetailleerde beschrijving van de maatregelen die worden genomen om verloren verblijfplaatsen te compenseren. Bestaande uit het totaal van de in stap B bepaalde compensatietaakstellingen.
- *Maatwerk ecologische sleutellocatie*
In het geval van een ecologische sleutellocatie wordt door een ecologisch deskundige compensatiemaatregelen opgesteld om aan de voorwaarden van dit SMP te voldoen.
- *Taakstelling en tijdslijnen*
Heldere afspraken over de taakstellingen (bijvoorbeeld hoeveel nestkasten moeten worden geplaatst) en deadlines voor de plaatsing van de compensatiemaatregelen.
- *Borging*
De initiatiefnemer (gemachtigde, maar kan ook de gemeente zelf zijn) moet in alle gevallen verantwoorden dat aan de taakstelling is voldaan door de vergunninghouder na realisatie te informeren over de geplaatste maatregelen.

Stap E: Beoordeling

Na het doorlopen van de voorgaande stappen, waarbij het Ecologisch Werkprotocol en compensatieplan zijn opgesteld, worden deze documenten ter beoordeling ingediend bij de gemeente. Hierbij wordt vastgesteld of de voorgestelde maatregelen voldoen aan de eisen en doelen van het SMP.

- *Beoordeling door de vergunninghouder*
De initiatiefnemer dient het EWP en compensatieplan in bij de vergunninghouder. De vergunninghouder beoordeelt of de documenten voldoen aan de gestelde voorwaarden in het SMP en of de voorgestelde maatregelen voldoende zijn om de impact op beschermde soorten te minimaliseren of te compenseren.
- *Vervolg bij maatwerkplan*
Indien het gaat om werkzaamheden in een ecologisch sleutellocatie of een andere situatie waarin maatwerk vereist is, conform dit besluit, legt de vergunninghouder de plannen ter toetsing voor aan het bevoegd gezag.
- *Goedkeuring*
Na beoordeling door de vergunninghouder en/of het bevoegd gezag ontvangt de initiatiefnemer een goedkeuring of worden er aanvullende eisen gesteld. Bij goedkeuring mag de initiatiefnemer starten met de werkzaamheden, mits deze worden uitgevoerd volgens de goedgekeurde protocollen en plannen.
- *Terugkoppeling*
Na de uitvoering dient de initiatiefnemer een rapportage in bij de vergunninghouder. Deze bevat:
 - Uitgevoerde werkzaamheden
 - Resultaten
 - Evaluatie
 De vergunninghouder beoordeelt de rapportage en kan aanvullende eisen of monitoring opleggen indien nodig, om de bescherming van natuurwaarden te waarborgen.

2.18 Maatregelen

Alle te nemen maatregelen zijn uitgewerkt in het SMP, het ecologisch werkprotocol en de maatregelen catalogus. In deze documenten is beschreven welke maatregelen worden genomen om de effecten voor aangevraagde soorten zoveel mogelijk te voorkomen. In grote lijnen gaat het om de volgende maatregelen:

2.18.1 Kwetsbare periode

- De werkzaamheden worden zoveel mogelijk uitgevoerd buiten de kwetsbare periode van de betrokken soorten. Wanneer werkzaamheden toch binnen een kwetsbare periode plaatsvinden, moet het betreffende gebouw of object vóór deze periode natuurvrij worden gemaakt.
- De kwetsbare periode zijn weergegeven op de pagina's 9 tot en met 12 van de Maatregelencatalogus.

2.18.2 Ongeschikt maken

Huismus en gierzwaluw

- Nest- en rustplaatsen worden uiterlijk 2 weken voor het broedseizoen ongeschikt gemaakt.
- Na afloop van het broedseizoen worden verlaten nesten verwijderd of ongeschikt worden gemaakt.
- Voor de huismus geldt dat er niet ongeschikt wordt gemaakt als er sprake is van vorst.
- Mogelijke broedlocaties van de huismus en gierzwaluw worden ongeschikt gemaakt door de toegangswegen af te sluiten met gootrollen, weringsborstels, schuimrubber of soort gelijk materiaal.
- Andere potentiële toegangspunten, zoals open schoorstenen, worden eveneens afgedicht.

- Om te voorkomen dat vleermuizen per ongeluk worden opgesloten, blijven kleine openingen van minder dan 3 centimeter – bijvoorbeeld achter de nok of onder dakpannen – bewust open. Deze zijn toegankelijk voor vleermuizen, maar niet voor huismussen of gierzwaluwen. Deze maatregel wordt alleen toegepast als de uit te voeren werkzaamheden geen invloed hebben op de verblijfplaatsen van vleermuizen of de vleermuizen zelf.
- Indien er tijdens de werkzaamheden toch nog (broedende) vogels of vleermuizen aangetroffen worden, dan worden de werkzaamheden gestaakt of aangepast op advies van een ecologisch deskundige om verdere verstoring te voorkomen.

Vleermuizen

- Voordat er gestart wordt met werkzaamheden, moeten vleermuizen worden geweerd uit alle gebouwen waarin zij (mogelijk) verblijven.
- Per spouwdeel worden alle invliegopeningen voorzien van exclusion flaps.
- De exclusion flaps worden tenminste 3 dagen voor aanvang van de werkzaamheden onder begeleiding van een ecologisch deskundige geplaatst.
- Het toepassen van werende maatregelen is verplicht, tenzij de begeleidende ecooloog met zekerheid heeft vastgesteld dat er geen verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig zijn.
- Het aanbrengen van werende voorzieningen mag alleen plaatsvinden wanneer er voldoende zekerheid is dat de dieren niet in winterslaap zijn, zich niet in langdurige torpor bevinden, niet hoogzwanger zijn en geen afhankelijke jongen hebben.
- De maatregelen mogen uitsluitend worden uitgevoerd wanneer de avondtemperatuur op 3 opeenvolgende dagen boven de 10°C ligt.
- Het uitvoeren van de maatregelen moet altijd gebeuren door of onder begeleiding van een deskundige ecooloog.
- Kleine openingen kunnen na het gebruik van exclusion flaps definitief worden afgesloten met vulschuim.
- Bij werkzaamheden aan het dak dienen dakpannen minimaal 1 dag voor aanvang van de werkzaamheden tijdelijk aan de kant te worden gelegd om vleermuizen de kans te geven het verblijf te verlaten.
- Een ecologisch deskundige moet door middel van een bezoek vanaf zonsondergang bepalen of het gebouw daadwerkelijk vrij is van vleermuizen. Hierbij geldt:
 - De controle wordt uitgevoerd met behulp van een batdetector;
 - De controle wordt uitgevoerd tijdens geschikt weer, dit houdt in:
 - Droog;
 - Minimaal 10°C;
 - Maximaal 4 Bft.
 - De controle wordt uitgevoerd vanaf zonsondergang tot minimaal 1 uur na zonsondergang;
 - Als er toch indicaties van vleermuizen worden aangetroffen dan moeten er opnieuw werende maatregelen worden uitgevoerd, voordat de werkzaamheden kunnen starten.

Steenmarter

- Panden waarbij potentie en/of indicatie is voor verblijven van de steenmarter worden aanvullend ongeschikt gemaakt.
- De ecologisch deskundige bepaalt per project of er potentie is voor de steenmarter door middel van een (digitaal)veldbezoek. Hierbij geldt dat:
 - gaten groter dan 5 centimeter in de breedte welke toegang geven tot het dak of spouwmuren al voldoende zijn om de steenmarter toegang te kunnen geven tot het gebouw.

- Het ongeschikt maken voor de steenmarter is altijd maatwerk en is afhankelijk van de eigenschappen van de bebouwing en de locatie(s) van de ingangen tot het verblijf. Het aanbrengen van werende maatregelen wordt altijd bepaald door een ecologisch deskundige met ervaring op het gebied van steenmarters.
- Naast het aanbrengen van werende maatregelen wordt er altijd geborgd er geen steenmarters opgesloten raken in ruimtes of in het pand en dat er geen risico's zijn op verwonding van steenmarters.

2.18.3 Mitigatie taakstelling

Binnen SMP Maashorst wordt onderscheid gemaakt tussen particuliere eigenaren en niet-particuliere partijen, zoals woningcorporaties en professionele vastgoedbeheerders. Voor beide doelgroepen geldt een basistaakstelling, aangevuld met extra eisen voor locaties binnen zogenaamde ecologische hotspots en voor ecologische sleutellocaties.

De basistaakstelling geldt voor reguliere ruimtelijke ingrepen buiten ecologisch gevoelige zones. In gebieden die zijn aangemerkt als hotspot – waar zich een kernpopulatie van beschermde soorten bevindt – geldt een verhoogde taakstelling. Ook bij werkzaamheden aan ecologische sleutellocaties is extra aandacht vereist, vanwege het potentieel grote belang voor gebouwbewonende soorten. Deze situatie vraagt om maatwerk boven op de reguliere taakstelling. In onderstaande tabellen is de compensatie opgaven per situatie beschreven.

Tabel 6 Basistaakstelling particulieren (altijd van toepassing)

BASISTAAKSTELLING PARTICULIEREN					
SOORT	FUNCTIE TE REALISEREN VERBLIJFPLAATS	1 VERDIEPINGSGEBOUW (≤5 M HOOG)	VRIJSTAANDE WONING OF TWEË-ONDER-EEN-KAP	RIJTJESHUIS (VANAF 3 HUIZEN)	APP. IN FLAT
Huismus	Nestlocatie	1 per woning	2 per woning	1 per woning	-
Gierzwaluw	Nestlocatie	-	1 per woning	1 per woning	-
Vleermuis	Zomer- en/of paarverblijf	1 per woning	1 per woning	1 per woning	1 per woning.

Tabel 7 Taakstelling particulieren ecologische hotspots (boven op de basistaakstelling)

TAAKSTELLING PARTICULIEREN ECOLOGISCHE HOTSPOT LET OP: DEZE KOMT BOVENOP DE BASISTAAKSTELLING						
SOORT	AANWEZIGE FUNCTIE BINNEN HOTSPOT	FUNCTIE TE REALISEREN VERBLIJFPLAATS	1 VERDIEPINGSGEBOUW (≤5 M HOOG)	VRIJSTAANDE WONING OF TWEË-ONDER-EEN-KAP	RIJTJESHUIS (VANAF 3 HUIZEN)	APP. IN FLAT
Huismus	Bolwerk (straal van 50 meter)	Nestlocatie	1 per woning	2 per woning	1 per woning	1 per woning.
Gierzwaluw	Bolwerk (straal van 50 meter)	Nestlocatie	1 per woning	1 per woning	1 per woning	1 per woning.
Vleermuis	Kraamkolonie (binnen < 100 meter)	Kraamverblijf	1 per woning	1 per woning	1 per kopse kant	1 per woning

Tabel 8 Basistaakstelling niet-particulieren

BASISTAAKSTELLING NIET-PARTICULIER						
SOORT	FUNCTIE TE REALISEREN VERBLIJFPLAATS	1 VERDIEPINGSGEBOUW (≤ 5 M HOOG)	VRIJSTAANDE WONING OF TWEË-ONDER-EEN-KAP	RIJTJESHUIS (VANAF 3 HUIZEN)	APPARTEMENTENCOMPLEX (3 OF 4 VERDIEPINGEN)	FLAT/HOOGBOUW (≥ 4 VERDIEPINGEN)
Huismus	Nestlocatie	1 per woning	2 per woning	1 per woning	2 per gebouw	4 per gebouw
Gierzwaluw	Nestlocatie	-	1 per woning	1 per woning	4 per gebouw	4 per gebouw
Vleermuizen	Zomer- en paarverblijf	1 per woning	1 per woning	1 per woning	2 per gebouw	4 per gebouw
	Kraamverblijf	-	0,25 per woning*	0,2 per woning*	2 per gebouw	2 per gebouw

**afroonden op hele getallen naar boven en van de inbouwvoorzieningen moet minimaal 25% mogelijkheden bieden voor grotere vleermuizen, zoals laatvlieger of meervleermuis, dit betekent dat in de voorziening minimale tussenruimten van 2,5 centimeter heeft waar deze soorten in kunnen verblijven.*

Tabel 9 Taakstelling niet-particulieren ecologische hotspots

TAAKSTELLING ECOLOGISCHE HOTSPOT NIET PARTICULIEREN LET OP: DEZE KOMT BOVEN OP DE BASISTAAKSTELLING							
TYPE ECOLOGISCHE HOTSPOT	AANWEZIGE FUNCTIE BINNEN HOTSPOT	FUNCTIE TE REALISEREN VERBLIJFPLAATS	1 VERDIEPINGSGEBOUW (≤ 5 M HOOG)	VRIJSTAANDE WONING OF TWEË-ONDER-EEN-KAP	RIJTJESHUIS (VANAF 3 HUIZEN)	APPARTEMENTEN- COMPLEX (3 OF 4 VERDIEPINGEN)	FLAT/HOOGBOUW (≥ 4 VERDIEPINGEN)
Huismus	Bolwerk (straal van 50 meter)	Nestlocatie	1 per gebouw	2 per woning	1 per woning	2 per gebouw	4 per gebouw
Gierzwaluw	Bolwerk (straal van 50 meter)	Nestlocatie	1 per gebouw	1 per woning	1 per woning	4 per gebouw	4 per gebouw
Vleermuizen	Kraamkolonie (binnen < 100 meter)	Kraamverblijf	0,1 per woning*	0,25 per woning*	0,2 per woning*	Maatwerk	Maatwerk

**afroonden op hele getallen naar boven en van de inbouwvoorzieningen moet minimaal 25% mogelijkheden bieden voor grotere vleermuizen, zoals laatvlieger of meervleermuis, dit betekent dat in de voorziening minimale tussenruimten van 2,5 centimeter heeft waar deze soorten in kunnen verblijven.*

2.18.4 Compenserende maatregelen

Huismus

Kasten

- De voorziening wordt zo dicht mogelijk bij de huidige locatie geplaatst, maar altijd binnen 200 meter.
- Voorzieningen dienen op minimaal 3 meter hoogte te worden geplaatst, gemeten vanaf de onderkant van de kast.
- Bij plaatsing van meerdere voorzieningen dient ervoor gezorgd te worden dat de invliegopeningen minimaal 50 centimeter uit elkaar liggen of dat de nestopening niet zichtbaar is voor de huismus die gebruikt maakt van naastliggende opening.
- Plaatsing op de noord- of oostgevel of liggend in de schaduw van een dakgoot, dakoverstek, of soortgelijks.
- In de omgeving moet voldoende dekking en voedsel beschikbaar zijn om de nesten functioneel te houden/maken, zoals groene vegetatie met een hoogte van 2 á 3 meter.
- De voorzieningen moeten minimaal 3 maanden voor het ongeschikt maken van de oorspronkelijke nestlocaties aanwezig zijn.
- Voorzieningen moeten een binnen gedeelte hebben van minimaal 12,5 x 12,5 x 12,5 centimeter en een invliegopening met een diameter van 3,4 centimeter
- Materiaal van de voorziening moet van voldoende duurzaam materiaal zijn en de voorziening moet op duurzame wijze worden bevestigd.
- Voorzieningen kunnen aan de gevel worden bevestigd of in de muur worden gemetseld (bijvoorbeeld VO HM 01). Een losstaande oplossing, zoals een huismustil (bijvoorbeeld VO HM T03), is ook mogelijk.

Daken geschikt maken

- De (onderste) dakpannen worden minimaal 3 centimeter overstekend aangebracht om ruimte onder de pannen te creëren.
- De voorkeur heeft om geen vogelschroot te plaatsen. Indien dit wel gebeurt mag dit alleen geplaatst worden vanaf de vierde panlat.

Gierzwaluw

Kasten

- Bij voorkeur worden de kasten binnen 50 à 200 meter van de oorspronkelijke verblijfplaats gevestigd.
- De kasten worden op de noord- of oostgevel geplaatst.
- Bij plaatsing van meerdere kasten (bolwerk) worden de openingen minstens 50 centimeter uit elkaar geplaatst.
- Vervangende nestlocaties moeten aanwezig zijn voor de terugkomst van de gierzwaluw uit het zuiden (vóór 15 april).
- Bij het plaatsen van de voorziening wordt er op de aanvliegroute van de oorspronkelijke nestplaats gelet (van onderen, aan de voorzijde, aan de zijkant, enzovoort).
- Er wordt gezorgd voor een vrije aanvliegroute, vrij van gebouwen of bomen, van minimaal 1 meter breed en 3 meter hoog.
- De nestkast moet een minimale bodemoppervlakte van 350 vierkante centimeter hebben en een diagonaal van 20 centimeter, oftewel een binnen gedeelte van ongeveer 25 x 13 x 13 centimeter.
- De invliegopening is ongeveer 6,5 centimeter breed en ten minste 3 centimeter hoog.
- De onderkant van de vliegopening zit op 2 tot 5 centimeter gemeten vanaf de bodem van de binnenzijde van de kast.
- Bij het plaatsen van meerdere kasten wordt ervoor gezorgd dat de afzonderlijke verblijfplaatsen goed door de soort te onderscheiden zijn, zodat individuen hun eigen verblijf kunnen onderscheiden van andere verblijven. Dit door deze bijvoorbeeld op verschillende posities te hangen
- De voorzieningen worden op verschillende oriëntaties gerealiseerd.
- Het materiaal van de voorziening is van duurzaam materiaal.
- De voorziening wordt op een duurzame wijze bevestigd.
- Voorzieningen kunnen aan de gevel worden bevestigd of in de muur worden gemetseld (bijvoorbeeld VO GZ 02 of VO GZ 03).

Vleermuizen

Algemene voorwaarden vleermuis verblijfplaatsen

Voorzieningen:

- De voorzieningen worden op minimaal 4 meter hoogte geplaatst, gemeten vanaf de onderkant van de voorziening.
- De voorzieningen worden op verschillende wind- en zonrichtingen geplaatst.
- Locaties in de volle zon worden vermeden.
- Lichtbronnen worden vermeden bij het realiseren van de voorzieningen, de voorzieningen worden niet vlakbij of onder verlichting gerealiseerd.
- Het materiaal van de voorziening is van voldoende duurzaam materiaal.
- De voorziening wordt op duurzame wijze bevestigd.

- De invliegopeningen hebben de volgende afmetingen:
 - Gewone dwergvleermuis: 1,5-2,0 x 5-30 centimeter
 - Laatvlieger: 2,0-3,0 x 50-100 centimeter
- Er wordt gezorgd voor een vrije aanvliegroute, vrij van gebouwen of bomen en niet te dicht bij deuren of ramen. Hierbij wordt rekening gehouden met een aanvliegroute van minimaal 1 meter breed en 3 meter hoog.
- De verblijfplaats wordt bevestigd buiten het bereik van predatoren.
- Voorzieningen worden aan de gevel bevestigd (bijvoorbeeld VLKL 10) of in de muur gemetseld (bijvoorbeeld VLKI 07, VLKI 08, VLKI 09, of VLKI 11).

Dakpannen:

- De (onderste) dakpannen worden minimaal 3 centimeter overstekend aangebracht om ruimte onder de pannen te creëren.
- De voorkeur heeft om geen vogelschroot te plaatsen. Indien dit wel gebeurt mag dit alleen geplaatst worden vanaf de derde panlat.

Aanvullende voorwaarden voor zomer- of paarverblijfplaatsen

- Bij voorkeur worden de voorzieningen binnen 50 à 200 meter van de oorspronkelijke verblijfplaats gevestigd, bij voorkeur ook op vergelijkbare hoogte.
- De compenserende tijdelijke en/of permanente voorzieningen moeten een minimale periode voor het ongeschikt maken van de oorspronkelijke verblijfplaatsen aanwezig zijn. De volgende gewenningsperiodes worden aangehouden:
 - Gewone dwergvleermuis: 3 maanden, in de periode begin april tot en met eind oktober.
 - Ruige dwergvleermuis: 1 maand, in de periode begin april tot en met eind oktober.
 - Laatvlieger: minstens 3 maanden, in de periode begin april tot en met eind oktober.
- Voor permanente vervanging gelden de volgende afmetingen:
 - Gewone dwergvleermuis: 80x15x2 centimeter (1 laag) of 80x15x1,5 centimeter (meer dan 1 laag).
 - Ruige dwergvleermuis: 35x15x2 centimeter (1 laag) of 35x15x1,5 centimeter (meer dan 1 laag).
 - Laatvlieger: Maatwerk, hangt af van de oorspronkelijke situatie.
- Geschikt maken spouwmuur:
 - Open stootvoegen van 1,5 tot 2,5 centimeter breed.
 - De spouw moet bekleed zijn met ruw, hard materiaal voor grip.
 - De spouw dient minimaal 2 centimeter diep te zijn.

Overweging voorzieningen zomerverblijfplaats laatvlieger:

De mitigerende en compenserende maatregelen voor zomerverblijfplaatsen van de laatvlieger dienen te worden afgestemd op de kenmerken van de oorspronkelijk aangetroffen verblijfplaats. Omdat deze kenmerken per situatie verschillen, kunnen de voorgestelde maatregelen niet vooraf generiek worden beoordeeld. Om die reden vallen deze verblijfplaatsen onder de goedkeuringsverzoeken en het maatwerk zoals bedoeld in hoofdstuk 2.13 van dit besluit.

Aanvullende voorwaarden voor kraam- of massawinterverblijfplaatsen

- De voorzieningen worden binnen 50 meter van de oorspronkelijke verblijfplaats gevestigd, bij voorkeur ook op vergelijkbare hoogte.

- De voorzieningen moeten een minimale periode voor het ongeschikt maken van de oorspronkelijke verblijfplaats aanwezig zijn voor de gewenningsperiode, deze periodes zijn:
 - Gewone dwergvleermuis: 3 maanden, in de periode begin april tot en met half juli.
 - Ruige dwergvleermuis: 1 maand, in de periode begin april tot en met half juli.
 - Laatvlieger: minstens 3 maanden, in de periode begin april tot en met eind oktober.
- Voor permanente vervanging gelden de volgende minimale interne afmetingen:
 - Gewone dwergvleermuis: minimaal 2,5 centimeter diep, de rest is maatwerk en hangt af van de oorspronkelijke situatie.
 - Ruige dwergvleermuis: maatwerk, hangt af van de oorspronkelijke situatie.
 - Laatvlieger: Maatwerk, hangt af van de oorspronkelijke situatie.
- Naast voorzieningen in/aan gevels kan een spouwmuur toegankelijk gemaakt worden middels aanbrengen van open stootvoegen.
 - Maak open stootvoegen van 1,5 tot 2,5 centimeter breed.
 - De spouw moet bekleed zijn met ruw, hard materiaal voor grip.
 - De spouw dient minimaal 2 centimeter diep te zijn.

Overweging voorzieningen kraam- en massawinterverblijfplaatsen:

De mitigerende en compenserende maatregelen voor kraam- en massawinterverblijfplaatsen dienen te worden afgestemd op de kenmerken van de oorspronkelijk aangetroffen verblijfplaats. Omdat deze kenmerken per situatie verschillen, kunnen de voorgestelde maatregelen niet vooraf generiek worden beoordeeld. Om die reden vallen deze verblijfplaatsen onder de goedkeuringsverzoeken en het maatwerk zoals bedoeld in hoofdstuk 2.13 van dit besluit.

Steenmarter

Kunstnesten:

- Er worden 2 alternatieve verblijven (bijvoorbeeld steenmarterkasten ZO SM 01, ZK MA 01 of MRTT1) bij voorkeur zo dicht mogelijk bij het oorspronkelijke verblijf, maar zeker binnen een straal van 500 meter gerealiseerd ter compensatie.
- De kast is van voldoende duurzaam en watervast materiaal gemaakt.
- De kast wordt op een rustige locatie geplaatst, niet direct langs paden of wegen en buiten de invloedsferen van potentiële menselijke verstoringbronnen.
- De kast wordt boven het maaiveld geplaatst om te voorkomen dat deze onder water loopt.
- De kast wordt geplaatst langs bekende of potentiële looproutes van de soort, zoals hagen, greppels of andere doorgaande structuren.
- Indien de kast aan een gebouw wordt geplaatst, wordt deze geplaatst bij dakgoten, regenpijpen of platte daken.
- De kast wordt bij verwerkt onder een takkenhoop of houtstapel.

2.19 Monitoring

Om inzicht te krijgen op het effect van de ingrepen van het SMP op de SMP-soorten wordt periodiek gemonitord. De monitoring is bedoeld om een inzicht te krijgen en houden in de populatietrend en in het aanbod van functionele verblijfplaatsen en nestlocaties. De volgende punten worden gemonitord:

- Populatiegrootte en trends;
- Verspreiding van de beschermde soorten en functies;
- Belangrijke en kwetsbare functies en meest kwetsbare verblijfplaatsen.

Een uitgebreide beschrijving van de monitoringsopzet is te vinden in hoofdstuk 7 van het SMP en de aanvullende gegevens van 19 juni 2026.

De monitoring bestaat uit de volgende onderdelen:

Huismus:

- Elke 3 jaar 1 ronde per cluster om aantal broedlocaties in beeld te brengen.
- De monitoring wordt uitgevoerd binnen de clusters die tijdens de nulmeting van het SMP zijn gebruikt.
- De monitoring vindt plaats van 1 april tot en met 15 mei.
- De monitoring vindt plaats vanaf één uur na zonsopkomst tot circa 13:00 uur.
- De ronde wordt per fiets uitgevoerd.
- De totale duur bedraagt ongeveer 2 tot 3 uur per cluster, afhankelijk van de populatiegrootte en de afstand tussen de meetlocaties. Afhankelijk van tijdsduur benodigd voor een volledige ronde kunnen 2 clusters gekoppeld worden in 1 onderzoek moment.
- Tijdens de ronde worden zowel de totale populatie als specifieke bolwerken van huismus opnieuw in kaart gebracht.
- Territoria worden vastgesteld op basis van waargenomen activiteit, zoals groepsgedrag, zang en nestgebruik.
- Waarnemingen worden direct geregistreerd, inclusief locatie, groepsgrootte en type activiteit (bijvoorbeeld foerageren, rusten of nestelen).

Gierzwaluw

Nieuwe bolwerken

- Elke 3 jaar opsporen nieuwe broedplekken in 1 avondronde.
- De monitoring vindt plaats van 1 juni tot en met 15 juli.
- Voor het lokaliseren van nieuwe broedplekken is Uden opgedeeld in circa 8 clusters.
- Onderzoek moment: 2 uur voor zonsondergang tot 30 minuten na zonsondergang
- Clusters worden minimaal 2 keer volledig doorkruist tijdens iedere avondronde onderzoek.
- Methodiek:
 - Elke cluster wordt eens per 3 jaar doorgefietst om onbekende broedplekken te lokaliseren.
 - Potentiële bolwerken en broedplaatsen worden genoteerd en meegenomen in de bestaande broedvogelbolwerkinventarisaties.
 - Waarnemingen richten zich op:
 - Gierzwaluwen die laag langs gevels vliegen of zich ophouden bij gebouwen.
 - Mogelijke in- en uitvliegplaatsen bij onbekende nestlocaties.

Bekende bolwerken

- Elke 3 jaar inventariseren van alle bekende gierzwaluwbolwerken;
- De bolwerken worden met vaste loop- en fietsroutes gevolgd.
- De monitoring vindt plaats van 1 juni tot en met 15 juli.
- Onderzoek moment: 1 uur voor zonsondergang tot en met 30 minuten na zonsondergang;
- Monitoring vindt plaats te voet of per fiets, afhankelijk van de route.
- Clusters worden minimaal 2 keer volledig doorkruist tijdens het onderzoek.
- Methode bekende bolwerken:
 - Bekende broedlocaties worden systematisch bezocht via vastgestelde loop- of fietsroutes.
 - De focus ligt op het vaststellen van aantalsveranderingen in de populatie.
 - Observaties omvatten:
 - Aanwezigheid en activiteit van de gierzwaluwen rond de broedlocaties.
 - In- en uitvliegplaatsen als indicator voor nestgebruik.
 - Alle waarnemingen worden geregistreerd per locatie.

Vleermuizen

Kraamverblijfplaats gewone dwergvleermuis:

- De clusters van de nulmeting SMP 2024 worden aangehouden voor de monitoring van de kraamkolonies van de gewone dwergvleermuis in Uden. Daarbij wordt voor elke monitoringsronde de NDFF geraadpleegd op het voorkomen van nieuwe kraamkolonies.
- Frequentie: 1 ochtendronde per cluster, eens per 3 jaar, in de periode 15 mei tot en met 15 juli.
- Doel: Opsporen en tellen van de kraamgroepen
- Onderzoek moment:
 - Er vindt per cluster een ochtendronde plaats, conform de richtlijn vleermuisonderzoek grote gebieden. Hierbij worden de clusters van de nulmeting aangehouden.
 - Alle clusters worden binnen 1 week afgerond om verplaatsing van kraamgroepen te minimaliseren.
- De monitoringsrondes worden per fiets uitgevoerd.
- Waarnemingen richten zich op:
 - Zwermactiviteit van kolonies van de gewone dwergvleermuis;
 - In- en uitvliegplaatsen van de gewone dwergvleermuis;
 - De grootte van de kolonie.
- Bij indicaties van aanwezigheid van een kraamkolonie (o.a. zwermen, aantikken of in- en uitvliegers) vindt binnen 24 uur (bij uitzondering 48 uur) een uitvliegtelling plaats vanaf zonsondergang, conform de richtlijn vleermuisonderzoek grote gebieden.
- Wanneer een eerder vastgestelde kraamgroep niet wordt teruggevonden, wordt dit beschouwd als een signaal dat nadere verificatie vraagt; dit leidt tot een systematische zoekronde binnen het cluster en aangrenzende structuren.
- De onderzoeker breidt via deze systematische zoekrondes de zoekinspanning stapsgewijs uit vanuit bekende locaties naar omliggende geschikte structuren en zo nodig naar de clustergrenzen.
- Indien een mogelijke negatieve ontwikkeling wordt vermoed, kunnen aanvullende stappen worden ingezet:
 - een extra veldronde (indien ecologisch zinvol),
 - een ecologische analyse van waarnemingen, groepsgrootte en mogelijke verschuivingen,
 - beoordeling van externe factoren (weer, calamiteiten, ontwikkelingen buiten SMP),
 - overleg met vergunninghouder en bevoegd gezag,
 - bepalen of aanvullende maatregelen nodig zijn.
- Nieuwe kraamlocaties worden actief geregistreerd en geclassificeerd (verplaatsing, tijdelijke locatie of nieuwe groep).
- Alle monitoringsgegevens worden verwerkt in de natuurboekhouding, zodat ontwikkelingen in functies, maatregelen en verblijfplaatsen integraal kunnen worden gevolgd.
- Evaluatie van de monitoringsresultaten vindt plaats na iedere ronde en op hoofdlijnen na 3, 6 en 9 jaar, in samenhang met landelijke en regionale trends.

Massawinterverblijfplaats gewone dwergvleermuis:

- Nieuwe clusters worden opgesteld voor de monitoring van de bekende massawinterverblijven van de gewone dwergvleermuis. Daarbij wordt voor elke monitoringsronde de NDFF geraadpleegd op het voorkomen van nieuwe massawinterverblijven.

- Frequentie: Massawinterverblijven: 1 ronde per cluster, eens per 3 jaar, in augustus.
- Onderzoek moment:
 - 1 fietsronde rond middernacht, conform de richtlijn vleermuisonderzoek grote gebieden.
- De monitoringsrondes worden per fiets uitgevoerd.
- Methodiek monitoring massawinterverblijven:
 - Nieuwe fietsroutes worden opgesteld volgens de eisen van de nulmeting.
 - Doel is een inschatting maken van het aantal overwinterende gewone dwergvleermuizen in massawinterverblijven.
 - Waarnemingen richten zich op zwermactiviteit van de gewone dwergvleermuis.

Ecologische hotspots (laatvlieger):

- De ecologische sleutellocaties (met focus op laatvlieger) worden apart gemonitord.
- Elke 3 jaar wordt kwalitatief onderzoek naar de functionaliteit (van nieuwe voorzieningen) bij ecologische sleutellocaties uitgevoerd.
- Het onderzoek betreft 1 monitoringsronde per 3 jaar.
- Onderzoek moment:
 - 1 avondronde, vanaf zonsondergang tot drie uur na zonsondergang.
- De monitoringsrondes worden per voet afgelegd.
- Methodiek monitoring ecologische hotspots (laatvlieger)
 - 1 monitoring per 3 jaar, met speciale focus op laatvliegers bij Ecologische sleutellocaties.
 - Vaststellen waar de kraamgroepen zich bevinden.
 - Indien nodig worden nieuwe verblijfplaatsen (gevonden tijdens monitoring of raadplegen NDFF) toegevoegd aan de hotspot-monitoring.
 - De kraamgroep wordt binnen 24 uur na vondst geteld.
 - Waarnemingen richten zich op:
 - Activiteit rond sleutellocatie verblijfplaatsen;
 - In- en uitvliegpatronen;
 - Eventuele nieuwe verblijfplaatsen.
- Wanneer een eerder vastgestelde kraamgroep niet wordt teruggevonden, wordt dit beschouwd als een signaal dat nadere verificatie vraagt; dit leidt tot een systematische zoekronde binnen het cluster en aangrenzende structuren.
- De onderzoeker breidt via deze systematische zoekrondes de zoekinspanning stapsgewijs uit vanuit bekende locaties naar omliggende geschikte structuren en zo nodig naar de clustergrenzen.
- Indien een mogelijke negatieve ontwikkeling wordt vermoed, kunnen aanvullende stappen worden ingezet:
 - een extra veldronde (indien ecologisch zinvol),
 - een ecologische analyse van waarnemingen, groepsgrootte en mogelijke verschuivingen,
 - beoordeling van externe factoren (weer, calamiteiten, ontwikkelingen buiten SMP),
 - overleg met vergunninghouder en bevoegd gezag,
 - bepalen of aanvullende maatregelen nodig zijn.
- Nieuwe kraamlocaties worden actief geregistreerd en geduid (verplaatsing, tijdelijke locatie of nieuwe groep).
- Alle monitoringsgegevens worden verwerkt in de natuurboekhouding, zodat ontwikkelingen in functies, maatregelen en verblijfplaatsen integraal kunnen worden gevolgd.
- Evaluatie van de monitoringsresultaten vindt plaats na iedere ronde en op hoofdlijnen na 3, 6 en 9 jaar, in samenhang met landelijke en regionale trends.

De gekozen monitoringsopzet levert een betrouwbaar en ecologisch relevant beeld op van de ontwikkeling van kraamgroepen van de gewone dwergvleermuis binnen het SMP-gebied. De nulmeting en de monitoring hebben verschillende doelstellingen, maar sluiten methodisch op elkaar aan doordat dezelfde clusters en ruimtelijke begrenzingen worden gehanteerd. De monitoring richt zich op de piek van de kraamperiode, wanneer de detectiekans het grootst is, en volgt daarmee de richtlijnen voor vleermuisonderzoek in grote gebieden.

De monitoring heeft een signalerend karakter: natuurlijke variatie in bezetting is gebruikelijk en één meetmoment is niet bepalend voor een trend. Een eerste gebiedsbrede beoordeling is mogelijk na afronding van een volledige monitoringscyclus van drie jaar; robuustere trendduiding ontstaat na meerdere cycli. Een mogelijke negatieve ontwikkeling wordt pas aangenomen wanneer over meerdere meetmomenten een structurele afname zichtbaar is die niet verklaard kan worden door natuurlijke dynamiek of externe factoren.

Wanneer een kraamgroep niet wordt teruggevonden, wordt dit niet direct als achteruitgang beschouwd, maar als een signaal dat nadere verificatie vraagt. De onderzoeker volgt dan een systematische zoekstrategie binnen het cluster en aangrenzende structuren. Indien een mogelijke negatieve ontwikkeling wordt vermoed, kunnen aanvullende veldrondes, ecologische analyses en overleg met het bevoegd gezag plaatsvinden. Nieuwe kraamlocaties worden actief geregistreerd en ecologisch geduid, zodat het actuele beeld van de belangrijkste kraamfuncties behouden blijft.

Alle monitoringsgegevens worden verwerkt in de natuurboekhouding, waarin ook uitgevoerde werkzaamheden, gerealiseerde voorzieningen en relevante NDFF-informatie worden opgenomen. Hierdoor kan worden beoordeeld of eventuele afwijkingen samenhangen met werkzaamheden onder het SMP of met externe factoren. De combinatie van clustergerichte monitoring, natuurboekhouding, periodieke evaluatie en ecologische analyse vormt een robuust systeem dat geschikt is om tijdig signalen te herkennen en waar nodig bij te sturen.

Steenmarter:

- Monitoring vindt plaats bij de gerealiseerde verblijfplaatsen. Per aangebracht verblijf 1 monitoringsronde per 3 jaar.
- 1 meetperiode van 6 weken per locatie binnen de periode van 1 juni tot medio november.
- Er wordt een camera geïnstalleerd vóór de ingang(en) van de verblijfplaats en deze blijft 6 weken hangen.
- De camera registreert automatisch beweging en slaat beeldmateriaal op voor analyse.
- Na afloop van de monitoringstermijn worden de beelden geanalyseerd om de aanwezigheid en het gebruik van de verblijfplaats vast te stellen.

Verslaglegging:

Om de effecten van het SMP in kaart te brengen, worden de monitoringsgegevens periodiek geanalyseerd en gerapporteerd aan het bevoegd gezag. Voor dit SMP wordt gekozen dat te doen op het niveau van de ontwikkeling van de populaties binnen het plangebied.

Monitoring op populatieniveau:

Eens per 3 jaar wordt een uitgebreide evaluatie uitgevoerd op populatieniveau. In deze verslaglegging wordt een gedetailleerd overzicht gepresenteerd van de populatieontwikkelingen van de relevante soorten binnen het werkingsgebied van het SMP. Dit geeft inzicht in trends, succesfactoren en mogelijke knelpunten. Indien de data aanleiding geven tot aanvullende maatregelen, worden deze in overleg met het bevoegd gezag geïmplementeerd.

Alle verzamelde gegevens worden vastgelegd en gedeeld via de Nationale Databank Flora en Fauna (NDBF). Hierdoor zijn de gegevens niet alleen toegankelijk voor de gemeente en het bevoegd gezag, maar dragen ze ook bij aan landelijke en regionale ecologische analyses.

Uiterlijk op 1 april het jaar na het uitvoeren van een monitoring dient een rapportage aan het bevoegd gezag (ODBN) te worden aangeleverd met daarin de resultaten van het voorgaande monitoringsjaar.

Overweging monitoring momenten:

In de loopjaren 5 en 10 van deze vergunning vindt een evaluatiemoment plaats, zoals beschreven in paragraaf 2.11 van dit besluit. Zoals beschreven in de voorgestelde monitoring, zijn voor een trendbepaling van de SVI van de aangevraagde soorten meerdere monitoringscycli noodzakelijk. Indien de monitoring uitsluitend in de loopjaren 3, 6 en 9 wordt uitgevoerd, is er bij het eerste evaluatiemoment onvoldoende data beschikbaar om een gedegen evaluatie uit te voeren en, indien nodig, tijdig bij te sturen.

Daarnaast zorgen de monitoringmomenten in de loopjaren 2, 4, 7 en 9 voor een betere spreiding over de totale looptijd van 10 jaar en sluiten zij logischer aan op de evaluatiemomenten. Zo is in loopjaar 2 naar verwachting het eerste effect van het SMP waarneembaar, biedt monitoring in loopjaar 4 actuele inzichten voorafgaand aan het evaluatiemoment in jaar 5, maakt monitoring in loopjaar 7 het mogelijk om effecten van eventuele aanpassingen naar aanleiding van de eerste evaluatie in beeld te brengen, en levert monitoring in loopjaar 9 recente gegevens op ten behoeve van het evaluatiemoment in jaar 10.

Gelet hierop dient de monitoring in ieder geval plaats te vinden in de loopjaren 2, 4, 7 en 9, zie voorschrift 46.

2.20 Voorschriften

Wij nemen in aanvulling op voorgestelde maatregelen de volgende voorschriften op om de staat van instandhouding te kunnen borgen van de aangevraagde soorten:

Algemene voorschriften

1. De vergunninghouder/gemachtigde moet minimaal 2 werkdagen voor de aanvang van het ongeschikt maken/ontmoedigen een startmelding per project indienen. Bij een startmelding moet (volledig ingevuld) bijgevoegd worden:
 - Meldingsformulier start handelingen beschermde soorten (zie bijlage 6);
 - Afschrift van het ecologisch werkprotocol;
 - Begeleidingsformulier indienen document ter kennisgeving/EWP (zie bijlage 3);
 - Het goedkeuringsbesluit. Alleen indien er sprake is van maatwerk bij bijzondere verblijfplaatsen of soorten als bedoeld in paragraaf 2.12: Goedkeuringsverzoeken;
 - Als er sprake is van doormachtiging: de machtiging of overeenkomst, waarbij in ieder geval voldaan dient te worden aan de werkwijze zoals beschreven in paragraaf 2.3.
2. Deze vergunning kan uitsluitend gebruikt worden door (medewerkers van) de vergunninghouder, haar rechtsopvolgers, in opdracht van de vergunninghouder handelende (rechts-)personen of gemachtigde(n). De vergunninghouder of haar rechtsopvolgers blijven daarbij verantwoordelijk en aansprakelijk voor de juiste naleving van de aan deze vergunning verbonden voorschriften.
 - Deze vergunning wordt verleend aan de gemeente Maashorst, die bevoegd is om op haar beurt machtigingen te verstrekken aan of overeenkomsten af te sluiten met derden.

- Indien een partij zich al geconformeerd heeft aan een andere vergunning voor dezelfde activiteiten en soorten kan geen gebruik worden gemaakt van deze vergunning en kan er ook geen machtiging hiervoor worden afgegeven.
3. Als op basis van dit besluit een goedkeuringsbesluit vereist is, dan kunnen met dat goedkeuringsbesluit aanvullende voorschriften worden opgelegd.
 4. Ieder goedkeuringsverzoek dat op grond van deze vergunning is vereist, dient door de vergunninghouder bij het bevoegd gezag ingediend te worden.
 5. De genoemde (rechts)personen en doorgemachtigden moeten aantoonbaar voorafgaand aan de start van de werkzaamheden door de vergunninghouder op de hoogte worden gebracht van de inhoud en het doel van deze vergunning en de daaraan verbonden voorschriften, zodanig dat zij daar ook invulling en uitvoering aan kunnen geven.
 6. De maatregelen zoals uitgewerkt in het SMP (en vervolgens EWP) moeten strikt gevolgd worden. Afwijkingen van het SMP/EWP moeten middels een wijzigingsverzoek bij het bevoegd gezag worden voorgelegd via het Omgevingsloket (DSO).
 7. De activiteiten en hier genoemde voorschriften moeten worden uitgevoerd onder begeleiding van een ecologisch deskundige (hierna “de ecooloog”) op het gebied van de soorten waarvoor vergunning is verleend. De ecooloog moet bekend zijn met de voorwaarden uit het SMP en het betreffende (deel)project. Met uitzondering van situaties waarbij voorschrift 16 van toepassing is.
 8. De salderingsboekhouding en de resultaten van de monitoring moeten actueel zijn en worden bijgehouden in een digitale (GIS)kaart. Deze moeten te allen tijde voor de daartoe bevoegde toezichthouder beschikbaar zijn.
 9. Per project moeten alle handelingen en bevindingen, alsmede goedkeuringen door de ecooloog, door de vergunninghouder en/of door de gemachtigde worden bijgehouden in een logboek. Met handelingen worden alle handelingen bedoeld die invloed hebben op de beschermde soorten, zoals ongeschikt maken en het plaatsen van de tijdelijke en permanente voorzieningen per project. Ook moeten er duidelijke foto’s van de werkzaamheden en de geplaatste voorzieningen worden opgenomen in het logboek. Dit logboek moet op verzoek van een toezichthouder direct worden overhandigd. In het logboek moeten per project/ activiteit de volgende punten worden opgenomen:
 - Locatie en planning;
 - Geplande activiteiten;
 - Initiatiefnemer en uitvoerende partij;
 - Vastleggen dat tijdig voldoende geschikte alternatieven aanwezig en beschikbaar zijn voor de betreffende soort en functies, inclusief locaties;
 - Ecologische begeleiding en ondernomen acties tijdens de werkzaamheden;
 - Begeleidende partij (ecologisch deskundige, als bedoelt in voorschrift 7);
 - Alle voorzorgsmaatregelen om doden en verwonden van aanwezige (beschermde) soorten te voorkomen;
 - Controle op natuurinclusieve maatregelen die nodig zijn conform het SMP en de vastlegging hiervan.
 10. Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden moet een (digitaal) afschrift van deze vergunning alsmede alle relevante bijbehorende documenten (ecologische werkprotocollen, maatwerkplannen, goedkeuringsbesluiten, logboeken, doormachtigingen) op verzoek ter plaatse kunnen worden getoond aan de daartoe bevoegde toezichthouder of opsporingsambtenaar.
 11. Een jaarlijkse uitdraai van salderingsboekhouding moet, inclusief de korte notitie van de ecooloog over de hoeveelheid ‘plussen’ die bij elk project dat jaar zijn gerealiseerd, vanaf 1 maart van het daaropvolgende jaar voor de daartoe bevoegde toezichthouder beschikbaar zijn.

De algemene voorschriften zijn opgenomen voor een juiste toepassing en naleving van de vergunning door de vergunninghouder en gemachtigde(n).

Specifieke voorschriften

2.20.1 Ongeschikt maken en controle ronde

Periode van ongeschikt maken:

12. Het ongeschikt maken moet plaatsvinden buiten de kwetsbare periodes van de soorten.

Voor vleermuizen betekent dit:

- Ongeschikt maken van kraamverblijfplaatsen is toegestaan van 15 september tot 15 oktober. Voor soorten waarvoor de kraamperiode langer doorloopt, zoals de laatvlieger, geldt het einde van de kraamperiode van de betreffende soort als uitgangspunt.
- Ongeschikt maken van 15 april tot 15 mei is uitsluitend toegestaan wanneer een controleronde is uitgevoerd conform het geldende Vleermuisprotocol, uit deze controle blijkt dat de verblijfplaats niet in gebruik is als kraamverblijfplaats en ecologisch is onderbouwd dat alle vleermuizen uit de winterrust zijn ontwaakt.
- Wanneer tijdens de controleronde meerdere in- of uitvliegende vleermuizen worden waargenomen, mag niet worden gestart met het ongeschikt maken van de verblijfplaats. Het ongeschikt maken mag in dat geval pas plaatsvinden na afloop van de kraamperiode van de betreffende soort.
- Ongeschikt maken in augustus en/of de tweede helft van oktober is uitsluitend toegestaan indien dit door de ecooloog ecologisch wordt onderbouwd op basis van het seizoensverloop en de weersomstandigheden. Uit deze onderbouwing moet ook blijken dat de kraamkolonies van de soort al uiteengevallen zijn en de kraamverblijven niet meer in gebruik zijn als kraamvoorziening. Deze onderbouwing moet worden vastgelegd in het logboek.
- Massawinterverblijven: ongeschikt maken is toegestaan van 15 april tot 1 augustus. Ongeschikt maken in de eerste helft van april is alleen toegestaan indien dit door de ecooloog ecologisch is onderbouwd op basis van seizoensverloop en weersomstandigheden. Uit deze onderbouwing moet ook blijken dat de vleermuizen de massawinterverblijven al hebben verlaten. Deze onderbouwing moet worden vastgelegd in het logboek.

Voor de huismus betekent dit:

- Ongeschikt maken is toegestaan van 1 oktober tot 1 maart.
- Ongeschikt maken in september is alleen toegestaan wanneer de ecooloog heeft vastgesteld dat er geen late vervolglegels aanwezig zijn. De bewijsvoering hiervan moet worden vastgelegd in het logboek.

Voor de gierzwaluw betekent dit:

- Ongeschikt maken is toegestaan van 15 september tot 15 april.
- Ongeschikt maken in de eerste helft van september is alleen toegestaan wanneer de ecooloog heeft vastgesteld dat geen broedende vogels meer aanwezig zijn. De bewijsvoering hiervan moet worden vastgelegd in het logboek.

Dit voorschrift is opgenomen omdat er in het SMP verschillende definities worden gegeven van de kwetsbare periodes welke afwijken van de kennisdocumenten van BIJ12. Met dit voorschrift wordt verduidelijkt wat de kwetsbare periodes zijn.

Algemeen:

13. Werkzaamheden dienen te worden uitgevoerd buiten de kwetsbare perioden van de betrokken soorten. Uitsluitend indien uitvoering buiten deze perioden redelijkerwijs niet mogelijk is, mogen werkzaamheden binnen de kwetsbare perioden plaatsvinden. Hierbij dient het betreffende gebouw of object voorafgaand aan de aanvang van de kwetsbare periode aantoonbaar natuurvrij te zijn gemaakt, overeenkomstig het activiteitenplan, dit besluit en onder begeleiding van een ter zake kundig ecoloog. In het logboek dient de ecoloog vast te leggen waarom uitvoering buiten de kwetsbare periode redelijkerwijs niet mogelijk was.

Dit voorschrift is opgenomen omdat In hoofdstuk 2.18.1 van het activiteitenplan is beschreven dat werkzaamheden zoveel mogelijk buiten de kwetsbare perioden van de betrokken soorten worden uitgevoerd. Deze formulering biedt ruimte om werkzaamheden binnen de kwetsbare perioden uit te voeren, maar bevat geen toetsbaar criterium op basis waarvan kan worden beoordeeld waarom hiervan wordt afgeweken. Om te kunnen beoordelen of werkzaamheden binnen de kwetsbare periode noodzakelijk zijn en om toezicht en handhaving mogelijk te maken, wordt voorgeschreven dat de vergunninghouder in het logboek motiveert waarom uitvoering buiten de kwetsbare periode redelijkerwijs niet mogelijk was. Hiermee wordt geborgd dat werkzaamheden binnen kwetsbare perioden alleen plaatsvinden na een bewuste en navolgbare afweging en dat achteraf kan worden gecontroleerd of overeenkomstig het activiteitenplan en de vergunningvoorschriften is gehandeld.

Vleermuizen:

14. Indien er bij het ongeschikt maken voor vleermuizen gebruik wordt gemaakt van exclusion flaps, dan moeten deze altijd groot genoeg zijn zodat ook de laatvlieger er gebruik van kan maken. In het logboek moet worden vastgelegd welke exclusion flaps er gebruikt zijn. Ook moet onderbouwd worden dat de laatvlieger hier gebruik van kan maken.

Dit voorschrift is opgenomen omdat er niet is aangegeven welk type exclusion flaps gebruikt worden. Niet alle exclusion flaps zijn geschikt voor de laatvlieger, omdat sommige te klein zijn. De laatvlieger heeft exclusion flaps met bredere openingen nodig.

15. Wanneer een opening direct wordt afgesloten, dient gecontroleerd te worden dat vleermuizen via een exclusion voorziening de verblijfplaats kunnen verlaten. Wanneer dit niet zeker is, dient de opening te worden afgesloten middels een exclusion voorziening. In het ecologisch werkprotocol moet worden vastgelegd op welke wijze gecontroleerd wordt of een verblijfplaats ook via een andere uitvliegopening te verlaten is.

Dit voorschrift is opgenomen om te borgen dat de vleermuizen hun verblijfplaats altijd kunnen verlaten via een exclusion voorziening nadat de verblijfplaatsen ontoegankelijk zijn gemaakt.

16. Een gecertificeerd bedrijf in natuurvriendelijk isoleren (NVI) mag zonder begeleiding van een ecologisch deskundige, bij particulieren ongeschikt maken. Hierbij dient ongeschikt gemaakt te worden volgens de beschreven methodiek in het SMP, met inachtneming van de voorschriften in dit besluit.

Dit voorschrift is opgenomen om het voor particulieren mogelijk te maken om isolatiewerkzaamheden uit te laten voeren door een NVI-gecertificeerd bedrijf zonder tussenkomst van ecologische begeleiding.

17. Indien steigers worden geplaatst rondom een gebouw en deze tussen zonsondergang en zonsopgang aanwezig zijn, moet het gebouw voorafgaand aan het plaatsen van de steigers ongeschikt gemaakt worden conform de voorgestelde werkwijze in het SMP en de voorschriften over ongeschikt maken. Hierbij moeten ook tijdig voldoende alternatieve nest- en/of verblijfplaatsen aanwezig zijn.

Dit voorschrift is opgenomen omdat vleermuizen door het plaatsen van steigers mogelijk hun verblijf kunnen verlaten of niet terug in kunnen en om te borgen dat er te allen tijde voldoende alternatieven aanwezig zijn. In het Kennisdocument van de Gewone dwergvleermuis (BIJ12, 2023) staat in Figuur 3.3 dat minimaal 2 meter afstand gehouden moet worden tot obstakels zoals takken en/of aanbouwen.

18. Indien openingen worden aangehouden om te voorkomen dat vleermuizen worden opgesloten, mogen deze openingen niet groter zijn dan 2 centimeter. De openingen moeten zodanig worden gerealiseerd dat vleermuizen de opening kunnen passeren, maar kleine vogels, zoals huismussen en gierzwaluwen, geen gebruik kunnen maken van de opening. Deze maatregel mag alleen worden toegepast indien de werkzaamheden geen negatieve invloed hebben op aanwezige vleermuizen of vleermuisverblijfplaatsen.

Dit voorschrift is opgenomen om te borgen dat openingen die worden aangehouden voor vleermuizen niet tevens toegankelijk zijn voor vogels. Daarnaast wordt hiermee geborgd dat de maatregel uitsluitend wordt toegepast in situaties waarin geen negatieve effecten optreden voor vleermuizen of hun verblijfplaatsen.

19. Indien wordt afgezien van het toepassen van werende maatregelen, zoals beschreven in paragraaf 2.18.2 van dit besluit, dient de ecologische onderbouwing hiervoor door de ecooloog te worden vastgelegd in het ecologisch logboek. Uit deze onderbouwing moet blijken op basis van welke gegevens is vastgesteld dat geen verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig zijn of kunnen zijn.

Dit voorschrift is opgenomen omdat uit het besluit volgt dat werende maatregelen achterwege kunnen blijven wanneer geen verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig zijn. Zonder nadere vastlegging is deze afweging niet controleerbaar voor het bevoegd gezag. Door de ecologische onderbouwing op te nemen in het ecologisch logboek wordt inzichtelijk gemaakt waarom van werende maatregelen is afgezien en kan worden gecontroleerd of dit ecologisch voldoende is onderbouwd.

Controle ronde:

20. Voorafgaand aan de werkzaamheden, na het ongeschikt maken, dient een controleronde te worden uitgevoerd. Deze dient te voldoen aan het volgende:

- Tussen het ongeschikt maken en de controleronde dienen minimaal 3 nachten met gunstige weersomstandigheden te zitten. Onder gunstige weersomstandigheden wordt verstaan dat gedurende de eerste twee uur na zonsondergang wordt voldaan aan de voorwaarden zoals gesteld in het Vleermuisprotocol 2021 voor het uitvoeren van onderzoek naar zomerverblijfplaatsen van de betreffende soort. Op deze manier wordt geborgd dat vleermuizen daadwerkelijk zullen uitvliegen na het ongeschikt maken en dat ze onder gunstige weersomstandigheden een andere verblijfplaats kunnen zoeken.

- De controlerende dient te worden uitgevoerd conform de richtlijnen voor zomerverblijfplaatsen van het Vleermuisprotocol 2021 van de betreffende soort. In afwijking van deze richtlijnen voor zomerverblijfplaatsen van het Vleermuisprotocol mag een controlerende niet worden uitgevoerd als er sprake is van neerslag.
- Er kan pas gestart worden met de renovatiewerkzaamheden nadat de bebouwing natuurvrij is verklaard door de ecooloog.
- In het logboek dient hieromtrent het volgende te worden vastgelegd:
 - i. hoe en wanneer de bebouwing natuurvrij is verklaard;
 - ii. Op welke wijze de controlerende is uitgevoerd;
 - iii. de resultaten van de controlerende;
 - iv. de datum, tijd, aantal onderzoekers en de weersomstandigheden tijdens de controlerende.
- Indien tijdens een controlerende toch soorten worden aangetroffen in de bebouwing dienen er opnieuw weringsmaatregelen getroffen te worden zoals beschreven in hoofdstuk 2.18.2 van dit besluit. Hierna dient opnieuw de controle ronde uitgevoerd te worden, zoals beschreven in dit voorschrift.

De bovenstaande voorschriften over de controlerende zijn opgenomen om te voorkomen dat het gebouw onterecht vleermuisvrij wordt verklaard en dat er nog vleermuizen aanwezig zijn in de bebouwing ten tijde van de werkzaamheden.

21. Wanneer tussen het ongeschikt maken en de start van de werkzaamheden meerdere weken zitten, dient de functionaliteit van de ontmoedigingsmaatregelen in de week voor start van de werkzaamheden gecontroleerd en waar nodig gerepareerd te worden. Indien ontmoedigende maatregelen gerepareerd worden dient opnieuw een controlerende uitgevoerd te worden. In het logboek dient door de ecooloog te worden vastgelegd op welke dagen de voorzieningen gecontroleerd en eventueel gerepareerd zijn.

Dit voorschrift is opgenomen om te voorkomen dat exclusion voorzieningen loslaten en/of kapotgaan gedurende de periode tussen het ongeschikt maken en de start van de werkzaamheden, waardoor de vleermuizen de te renoveren bebouwing opnieuw kunnen gaan bewonen.

22. Broedvogelcheck huismus en gierzwaluw: Wanneer werkzaamheden in september plaatsvinden én geschikte openingen voor de huismus en/of de gierzwaluw aanwezig zijn én potentiële nestlocaties tijdens de werkzaamheden kunnen worden aangetast of verstoord, moet voorafgaand aan werkzaamheden een broedvogelcheck worden uitgevoerd door de ecooloog.

Dit voorschrift is opgenomen om te voorkomen dat er broedende huismussen of gierzwaluwen aanwezig zijn tijdens de werkzaamheden wanneer er sprake is van een verlengd broedseizoen.

23. Indien tijdens de werkzaamheden (niet zijnde ongeschikt maken) toch soorten waarvoor de vergunning is verleend worden aangetroffen, moet het werk direct stopgezet worden. Vervolgens moet de ecooloog geraadpleegd worden om een plan op te stellen hoe hiermee wordt omgegaan. De werkzaamheden mogen pas hervat worden als de soort uit het gebouw verdwenen is. In het logboek moet door de ecooloog worden vastgelegd hoe bovenstaande stappen zijn uitgevoerd.

Dit voorschrift is opgenomen om te voorkomen dat individuen van deze soorten gewond of gedood worden wanneer deze onverwacht nog aanwezig zijn.

2.20.2 Maatregelen

Algemeen:

24. Keuze van mitigatiemaatregelen: In alle situaties dient overwogen te worden of bestaande verblijfs-/nestruimten behouden kunnen blijven. Als onderbouwd aangetoond is dat het behoud van de bestaande verblijfsruimten niet mogelijk is, omdat daardoor niet voldaan is aan de primaire doelstelling van de warmtetransitie en/of dit leidt tot vochtproblemen, kan gekozen worden om voorzieningen in de gebouwconstructie te realiseren, vergelijkbaar met de oorspronkelijke verblijfs-/nestruimten. Wanneer onderbouwd aangetoond is dat het realiseren van voorzieningen in de gebouwconstructie ook niet mogelijk is kan gekozen worden om prefab verblijven in te bouwen. De onderbouwing voor de uiteindelijk gekozen optie dient te worden vastgelegd in het ecologisch werkprotocol en/of maatwerkplan.

Dit voorschrift is opgenomen om te borgen dat er voldoende jaarrond geschikte verblijfplaatsen aanwezig zijn en zodat binnen elk salderingsgebied voldoende variatie aan voorzieningen voor de SMP-soorten aanwezig zijn.

25. De permanente voorzieningen dienen conform het betreffende (actuele) Kennisdocument te worden gerealiseerd. Het gaat hierbij met name om afstand tot de huidige nest/verblijfplaats, hoogte, vrije aanvliegroute, afmetingen van de kasten, spreiding en (verschillende) zonzijde(s). Voor de gierzwaluw en de huismus geldt dat de nestvoorzieningen tussen 09:00 en 19:00 uur in de schaduw moeten zijn, tenzij ze op een noord- of oostgevel zijn geplaatst.

Dit voorschrift is opgenomen omdat de in de aanvraag beschreven realisatie voorwaarden nu niet conform de kennisdocumenten van BIJ12 zijn beschreven.

26. Alle te realiseren voorzieningen dienen te worden aangebracht in het gebouw waar de werkzaamheden plaatsvinden en waarvoor de taakstelling geldt. Indien het bouwtechnisch niet mogelijk is om de voorzieningen in dit gebouw te realiseren, dient dit ecologisch te worden onderbouwd door een ter zake kundig ecooloog en bouwtechnisch te worden onderbouwd door een onafhankelijke bouwkundig deskundige. Deze bouwkundig deskundige beschikt aantoonbaar over relevante opleiding en ervaring op het gebied van bouwkunde, constructies en gebouwgebonden voorzieningen. De onderbouwing wordt vastgelegd in het ecologisch logboek. In dat geval dienen de voorzieningen zo dicht mogelijk bij het betreffende gebouw te worden gerealiseerd en altijd binnen hetzelfde salderingsgebied.

Dit voorschrift is opgenomen om te borgen dat voorzieningen zoveel mogelijk worden gerealiseerd op de locatie waar verblijfplaatsen verloren gaan. Hierdoor blijven de voorzieningen beschikbaar binnen het bestaande functionele leefgebied van de betrokken soorten.

27. Indien als permanente maatregel het dak na isolatie geschikt wordt gehouden of gemaakt voor de huismus en/of de gierzwaluw, dienen aanvullende mitigerende voorzieningen te worden getroffen. Deze aanvullende voorzieningen dienen te voldoen aan de voor de situatie geldende taakstelling en de maatregelencatalogus. De maatregel 'dakpannen' als bedoeld in hoofdstuk 3.2 van de maatregelencatalogus is hierop een uitzondering, deze is niet toegestaan.

Dit voorschrift wordt opgelegd omdat er onvoldoende is onderbouwd dat de ruimtes onder de dakpannen geschikt zijn voor de huismus en de gierzwaluw. De daken worden geïsoleerd hetgeen invloed heeft op het (micro)klimaat onder het dak. Het kan te heet worden onder het dak, wat een negatief effect kan hebben op het broedsucces van de huismus en de gierzwaluw.

28. Het is toegestaan om vervangende verblijfplaatsen 'te clusteren' binnen de betrokken woningen en/of gebouwen, mits de totale mitigatietaaakstelling wordt bereikt en er een ruimtelijke spreiding is van voorzieningen door het gehele projectgebied én indien de voorzieningen op geschikte locaties worden aangebracht. Hierbij moet rekening gehouden worden met de ecologie van de betreffende soort(en).

Clustering van verblijfplaatsen is enkel mogelijk voor de soorten waarvan het bekend is dat deze in kolonies of met grotere groepen bij elkaar leven. Voor de clustering geldt een maximaal aantal verblijfplaatsen per gebouw:

- Vleermuizen: 3 verblijfplaatsen per separaat geveldeel;
- Gierzwaluw: 6 verblijfplaatsen per separaat geveldeel;
- Huismus: 6 verblijfplaatsen per separaat geveldeel.

Bij grotere gebouwen zoals appartementencomplexen kan van deze maximale aantallen afgeweken worden. Hierbij moet de ecooloog in het logboek onderbouwen dat het gekozen aantal voorzieningen per gevel geen invloed heeft op de effectiviteit van de voorziening.

Dit voorschrift is opgenomen om de effectiviteit van de geplaatste voorzieningen te borgen en te voorkomen dat er een teveel aan voorzieningen in elkaars nabijheid wordt geplaatst, waarmee de effectiviteit per voorziening afneemt.

Gewenningsperiode:

29. Voor de gewenningsperiode dienen de periodes aangehouden te worden zoals genoemd in de betreffende kennisdocumenten (BIJ12) per soort.

Dit voorschrift is opgenomen omdat de in de aanvraag beschreven gewenningsperiodes nu niet conform de kennisdocumenten van BIJ12 zijn beschreven.

Vleermuizen:

30. Opbouwvoorzieningen vleermuizen: Voor elke soortfunctie (behalve voor winterverblijven van vleermuizen en de basistaakstelling voor de laatvlieger) mag maximaal 15% van de gerealiseerde basistaakstelling in een salderingsgebied bestaan uit opbouwvoorzieningen¹.

Voor vleermuizen mag:

- Maximaal 5% bestaan uit losse prefab opbouwkasten (onder de voorwaarde dat de voorzieningen van voldoende duurzaam materiaal zijn en op een duurzame wijze zijn bevestigd);
- Maximaal 5% bestaan uit gevelbetimmering;

¹ RVO (2023). Kennisdocument na-isolatie en renovaties gebouwbewonende soorten.

- Maximaal 5% bestaan uit boeiboorden of voorzieningen in het dakoverstek.

In de salderingsboekhouding wordt per salderingsgebied vastgelegd welk percentage van de gerealiseerde voorzieningen bestaat uit losse prefab opbouwkasten, gevelbetimmering en boeiboorden/voorzieningen in het dakoverstek. Op geen enkel moment in het jaar mogen de hierboven genoemde percentages overschreden worden.

Bovenstaand voorschrift is opgenomen om te borgen dat er voldoende duurzame jaarrond geschikte verblijfplaatsen aanwezig zijn en zodat binnen elk salderingsgebied voldoende variatie in voorzieningen voor de SMP-soorten aanwezig is.

31. Bij het geschikt maken van gebouwdelen (niet zijnde inbouwkasten) voor vleermuizen dienen de invliegopeningen groot genoeg te zijn zodat deze ook geschikt zijn voor de laatvlieger.

Hierbij moet:

- bij een verticale opening van 2 tot 2,5 centimeter breed een minimale hoogte van 5 centimeter aangehouden worden;
- bij een horizontale opening van 2 tot 2,5 centimeter hoog een minimale breedte van 5 centimeter aangehouden worden.

Dit voorschrift is opgenomen om te borgen dat de generieke maatregelen ook gebruikt kunnen worden door grotere vleermuissoorten zoals de laatvlieger.

Huismus:

32. Het is niet toegestaan om voor de huismus en gierzwaluw opbouwvoorzieningen als permante voorziening te realiseren. Indien het bouwtechnisch niet mogelijk is om een voorziening op de locatie in te bouwen dan dient hiervoor gesaldeerd te worden in de natuurboekhouding. In het EWP moet door de bouwkundige worden onderbouwd waarom inbouwvoorzieningen niet kunnen worden gerealiseerd in het gebouw waar de werkzaamheden plaatsvinden.

Dit voorschrift is opgenomen om de duurzaamheid van de permanente voorzieningen te borgen.

Gierzwaluw:

33. Bij het vernietigen van een verblijfplaats van de gierzwaluw dient ten minste 1 van de te plaatsen permanente nestkasten voor de gierzwaluw zo dicht mogelijk bij de huidige nestplaats geplaatst te worden. Dit betekent dat de kast ten minste op hetzelfde adres als de huidige nestplaats en kort (minder dan 50 centimeter) onder de dakrand/kantpan gerealiseerd dient te worden.

Uitwijken naar een andere locatie dan de oorspronkelijke locatie voor het realiseren van vervangende nestplaatsen voor de gierzwaluw is uitsluitend toegestaan wanneer op de oorspronkelijke locatie geen geschikte voorzieningen gerealiseerd kunnen worden wegens bouwkundige beperkingen. In het ecologisch werkprotocol dient onderbouwd te worden waarom de realisatie op de oorspronkelijke locatie niet mogelijk was. Ook dient de gekozen afstand van de alternatieve voorziening tot de oorspronkelijke nestlocatie ecologisch onderbouwd te worden in het ecologisch werkprotocol. De onderbouwing dient door een ecooloog beoordeeld en goedgekeurd te worden.

Dit voorschrift is opgenomen om te borgen dat gierzwaluwen de alternatieve nestlocatie kunnen vinden, herkennen en in gebruik kunnen nemen.

34. Ingrepen kunnen alleen in het broedseizoen van de gierzwaluw plaatsvinden wanneer:

- ingrepen grootschalig zijn (grootschalig = aan meer dan 5 woonblokken rond de 40 woningen, meer dan 1 flatgebouw/appartementencomplex of meer dan 10 vrijstaande woningen) en langer duren dan 1 jaar. Dit geldt alleen bij sloop, isoleren spouw en grote werkzaamheden aan het dak en de gevel;
- bij sloop en nieuwbouw wanneer het niet mogelijk is om de nieuwbouw op tijd te realiseren zodat er weer permanente verblijfplaatsen op de locatie aanwezig zijn voordat het broedseizoen van de gierzwaluw weer begint; of
- bij ingrepen tijdens en na de werkzaamheden nestlocaties behouden en functioneel blijven.

Bij grootschalige werkzaamheden en sloop/nieuwbouw dient er altijd te worden gekeken of werken in het broedseizoen (half april tot en met half september) kan worden voorkomen. Kan er niet worden voorkomen dat binnen het broedseizoen moet worden gewerkt, dan wordt vooraf ongeschikt gemaakt buiten de kwetsbare periode voor de gierzwaluw.

Dit voorschrift wordt opgenomen omdat volgens het Kennisdocument Gierzwaluw (BIJ12, 2023) activiteiten altijd buiten de kwetsbare periode van de gierzwaluw moeten worden uitgevoerd, tenzij zwaarwegende factoren aan de orde zijn.

Steenmarter:

35. De marterhopen voor de steenmarter dienen gerealiseerd te worden conform pagina 26/27 van de beheerwijzer landschappelijke maatregelen voor kleine marterachtige (Zoogdier vereniging, 2018).

Dit voorschrift is opgenomen om de functionaliteit van de marterhopen te borgen en de kans op in gebruik namen zo groot mogelijk te maken.

2.20.3 Taakstelling

36. Voor hoekwoningen dient de mitigatietaakstelling te worden gehanteerd die voor de betreffende taakstellingcategorie geldt voor vrijstaande woningen of twee-onder-een-kapwoningen.

Dit voorschrift is opgenomen omdat hoekwoningen door de aanwezigheid van een kopgevel een grotere potentie hebben voor verblijfplaatsen van gebouwbewonende soorten dan tussenwoningen. Door voor hoekwoningen dezelfde mitigatietaakstelling te hanteren als voor vrijstaande en twee-onder-een-kapwoningen, wordt beter geborgd dat deze grotere potentie ook in de mitigatieopgave wordt meegenomen.

2.20.4 Bolwerken en sleutellocaties

37. Voor kraamverblijfplaatsen van de laatvlieger dient een bufferzone met een straal van 200 meter te worden gehanteerd. Het is niet vereist om voor iedere kraamverblijfplaats afzonderlijk een bufferzone vast te stellen. Eén bufferzone mag meerdere bij elkaar gelegen kraamverblijfplaatsen omvatten, mits deze tot dezelfde kraamgroep behoren.

De ligging van de bufferzone is niet gebonden aan de locatie van een individuele kraamverblijfplaats. De bufferzone wordt zodanig gepositioneerd dat alle bekende functioneel samenhangende kraamverblijfplaatsen van dezelfde kraamgroep, voor zover redelijkerwijs mogelijk, binnen de bufferzone zijn gelegen.

Indien dit door de ecooloog ecologisch onderbouwd is, mag de straal van de bufferzone worden vergroot ten opzichte van 200 meter. Dit is alleen toegestaan indien dit noodzakelijk is om één of meer (waarschijnlijk) tot dezelfde kraamgroep behorende kraamverblijfplaatsen binnen dezelfde bufferzone te kunnen opnemen.

Binnen de bufferzone dienen de maatregelen te worden getroffen zoals beschreven voor ecologische sleutellocaties van de laatvlieger. Indien van deze mogelijkheid gebruik wordt gemaakt, dient in het logboek door de ecooloog een ecologische onderbouwing te worden opgenomen waaruit blijkt dat:

- de betreffende kraamverblijfplaatsen tot dezelfde kraamgroep behoren of aannemelijk als zodanig kunnen worden beschouwd; en
- de ligging en omvang van de bufferzone de ruimtelijke samenhang en functionele eenheid van deze kraamgroep representatief afbakent.

Wij nemen dit voorschrift op omdat de voorgestelde bufferzone met een straal van 100 meter onvoldoende recht doet aan het ruimtegebruik van kraamgroepen van de laatvlieger. De soort maakt gebruik van meerdere kraamverblijfplaatsen die regelmatig worden afgewisseld en die zich veelal binnen een afstand van 200 meter van elkaar bevinden. Door een bufferzone met een straal van 200 meter te hanteren, wordt de functionele samenhang tussen deze verblijfplaatsen beter geborgd en wordt voorkomen dat onderdelen van één kraamgroep buiten de bufferzone vallen.

2.20.5 Goedkeuringsverzoeken

38. Omvang aanvraag: Een goedkeuringsverzoek moet altijd voor het gehele project worden ingediend, en niet uitsluitend voor de woning of het complex waar een bijzonder verblijf is vastgesteld.

Dit voorschrift is opgenomen omdat niet alle verblijfplaatsen tijdens onderzoek worden aangetroffen, en om te voorkomen dat onvoldoende ruimte ontstaat voor passende mitigerende maatregelen op basis van de ecologische potentie van het gebied.

39. Voor werkzaamheden aan gebouwen binnen ecologische bolwerken en sleutellocaties, waarbij geen verblijfplaatsen van beschermde soorten zijn vastgesteld, dienen de te realiseren voorzieningen vooraf ter goedkeuring aan het bevoegd gezag te worden voorgelegd.

De voorzieningen dienen zodanig te worden ontworpen en uitgevoerd dat zij functioneel geschikt zijn als verblijfplaats voor de relevante soorten en een vergelijkbare functie kunnen vervullen als de potentiële verblijfplaatsen die door de werkzaamheden verloren gaan.

Goedkeuring kan worden verleend voor gestandaardiseerde voorzieningen die herhaalbaar toepasbaar zijn binnen vergelijkbare woningtypen en onder vergelijkbare ecologische omstandigheden. In dat geval kan het goedkeuringsbesluit tevens worden gebruikt voor toepassing van dezelfde voorziening in vergelijkbare situaties, zonder dat per afzonderlijk geval opnieuw goedkeuring vereist is, mits de omstandigheden gelijk zijn aan de beoordeelde situatie.

Indien gebruik wordt gemaakt van een reeds goedgekeurde voorziening, dient in het logboek te worden onderbouwd dat de betreffende situatie gelijk is aan de situatie waarvoor de goedkeuring is verleend.

Voor situaties waarbij wel een verblijfplaats wordt vernietigd of verstoort als genoemd in hoofdstuk 2.13 van dit besluit, blijft de werkwijze van toepassing zoals in dat hoofdstuk vermeld.

Dit voorschrift wordt opgenomen omdat in het SMP is beschreven dat in de genoemde situatie maatwerk van toepassing is, maar hiervoor geen concrete maatregelen zijn voorgesteld. Met dit voorschrift wordt geborgd dat bij de betreffende werkzaamheden voorzieningen worden gerealiseerd die aansluiten bij de feitelijke situatie en die functioneel geschikt zijn als verblijfplaats voor de relevante soorten. Tegelijkertijd wordt hiermee voorkomen dat voor ieder afzonderlijk gebouw een nieuw goedkeuringsbesluit moet worden genomen, doordat kan worden gewerkt met vooraf goedgekeurde, gestandaardiseerde voorzieningen die in vergelijkbare situaties herhaald kunnen worden toegepast.

2.20.6 Natuur-/salderingsboekhouding

40. Naast de in hoofdstuk 2.14 benoemde minimale gegevens die in de natuurboekhouding vermeld dienen te worden, dienen ook de volgende gegevens opgenomen te worden in de natuurboekhouding:

- De start- en einddatum van de gewenningsperiode per voorziening;
- Reden van realisatie, betreft het de basistaakstelling, ecologische hotspot taakstelling of ecologische plus.

Dit voorschrift is opgenomen om te borgen dat de salderingsboekhouding alle benodigde gegevens bevat die de toezichthouder nodig heeft om de uitvoering en naleving van dit besluit te kunnen controleren.

41. Naast de fasering zoals beschreven in hoofdstuk 2.14 op het niveau van het salderingsgebied, dient ook binnen ieder afzonderlijk bolwerk en iedere ecologische sleutellocatie geborgd te worden dat nooit meer dan 25% van de verblijfplaatsen gelijktijdig ongeschikt is. Werkzaamheden moeten zodanig worden gefaseerd dat de functionaliteit van het bolwerk of de ecologische sleutellocatie behouden blijft gedurende de gehele uitvoeringsperiode. De naleving van deze fasering dient inzichtelijk gemaakt te worden in de natuurboekhouding.

Dit voorschrift is opgenomen omdat de fasering op het niveau van het salderingsgebied onvoldoende waarborg biedt voor het behoud van de functionaliteit van afzonderlijke bolwerken en ecologische sleutellocaties. Zonder aanvullende fasering kan een groot deel van de verblijfplaatsen binnen één bolwerk of ecologische sleutellocatie gelijktijdig ongeschikt worden gemaakt, terwijl op het niveau van het salderingsgebied nog steeds aan de norm van maximaal 25% wordt voldaan. Door ook op het niveau van bolwerken en ecologische sleutellocaties een maximale van 25% ongeschikt gemaakte verblijven te hanteren, wordt geborgd dat binnen deze voor de soort belangrijke locaties voldoende functionele verblijfplaatsen beschikbaar blijven gedurende de uitvoering van de werkzaamheden.

42. Indien binnen een salderingsgebied 3 of minder woningen verblijfplaatsen bieden voor een soort, dient te worden geborgd dat de fasering zoals beschreven in hoofdstuk 2.14 niet wordt overschreden. Omdat het ongeschikt maken van één woning in deze situatie direct leidt tot het overschrijden van de norm van maximaal 25% gelijktijdig ongeschikte verblijfplaatsen, mag slechts één woning tegelijk ongeschikt worden gemaakt. Verdere werkzaamheden aan andere woningen binnen hetzelfde salderingsgebied mogen pas plaatsvinden nadat de eerder ongeschikt gemaakte woning weer volledig geschikt is gemaakt voor de betreffende soort. Hierbij dient ook de gewenningsperiode van de nieuwe voorzieningen doorlopen te zijn.

Dit voorschrift is opgenomen om te borgen dat ook in kleine salderingsgebieden jaarrond voldoende functionele verblijfplaatsen beschikbaar blijven. Daarnaast is het voorschrift nodig omdat in salderingsgebieden met 3 of minder woningen de faseringseis van maximaal 25% gelijktijdig ongeschikte verblijfplaatsen anders structureel zou worden overschreden. Door te bepalen dat slechts één woning tegelijk ongeschikt mag zijn, wordt geborgd dat werkzaamheden ook in kleine salderingsgebieden op een ecologisch verantwoorde wijze kunnen plaatsvinden.

43. Indien uit de natuurboekhouding blijkt dat binnen een salderingsgebied, bolwerk of ecologische sleutellocatie onvoldoende uitwijkmogelijkheden beschikbaar zijn voor de betreffende soort op het moment dat verblijfplaatsen ongeschikt worden gemaakt, dienen voorafgaand aan de werkzaamheden tijdelijke mitigerende voorzieningen te worden gerealiseerd. De tijdelijke voorzieningen moeten worden uitgevoerd conform het op dat moment geldende kennisdocument van BIJ12 voor de betreffende soort. De uitvoering en locatie van de tijdelijke voorzieningen dienen te worden vastgelegd in het ecologisch werkprotocol en de natuurboekhouding.

Dit voorschrift is opgenomen om te borgen dat bij onvoldoende beschikbare uitwijkmogelijkheden tijdig tijdelijke mitigerende maatregelen worden getroffen. Door hierbij aan te sluiten bij de geldende kennisdocumenten van BIJ12 wordt geborgd dat deze voorzieningen op een geschikte wijze worden gerealiseerd en dat gedurende de werkzaamheden voldoende alternatieve verblijfplaatsen beschikbaar blijven voor de betreffende soort.

44. Indien de gemeente op basis van de in het besluit en SMP genoemde richtlijn vaststelt dat er geen tijdelijke verblijfplaatsen gerealiseerd hoeven te worden bij werkzaamheden waarbij (potentiële) verblijfplaatsen vernietigd of verstoord worden, dan moet de ecologische onderbouwing hiervoor vastgelegd worden in het Ecologisch werkprotocol door de ecooloog.

Dit voorschrift is opgenomen omdat de voorgestelde werkwijze onvoldoende duidelijkheid biedt over waar de afweging wordt vastgelegd. Door dit voorschrift toe te voegen, wordt de afweging duidelijk gedocumenteerd en kan deze effectief worden gehandhaafd door het bevoegd gezag.

45. Voor het eventueel verwijderen van de tijdelijke voorzieningen dient gecontroleerd te worden of de voorziening 'leeg' is. De kasten mogen alleen verwijderd worden op het moment dat er geen vogels of vleermuizen aanwezig zijn in de kast.

Dit voorschrift is opgenomen om te voorkomen dat de alternatieve voorzieningen in gebruik zijn op het moment dat deze worden verwijderd.

2.20.7 Monitoring

46. In tegenstelling tot wat in het SMP staat moet de monitoring in ieder geval in de jaren 2, 4, 7 en 9 na afgifte van dit besluit uitgevoerd worden. Hierbij wordt 2027 als jaar 1 gezien.

Dit voorschrift borgt dat op de juiste momenten wordt gemonitord, zodat de effecten van de vergunning meetbaar zijn en de meest recente gegevens beschikbaar zijn voor de evaluatiemomenten in loopjaar 5 en 10.

47. Uiterlijk op 1 april, het jaar na het uitvoeren van een monitoring, moet een rapportage aan het bevoegd gezag (ODBN) worden aangeleverd met daarin de resultaten van het voorgaande monitoringsjaar. Dit betekent bijvoorbeeld dat de rapportage van de monitoring van 2028 uiterlijk 1 april 2029 moet worden aangeleverd. Voor de monitoring in jaar 9 geldt dat de rapportage uiterlijk op 31 december 2035 aangeleverd dient te zijn.

Dit voorschrift is opgenomen om te borgen dat de monitoringsresultaten op tijd binnen zijn bij het bevoegd gezag voor evaluaties en eventuele bijsturing.

48. De omvang van de onderzoeksgebieden die worden gebruikt bij het lokaliseren van nieuwe bolwerken van gierzwaluwen tijdens de monitoring, dienen te voldoen aan de eisen zoals gesteld in het Gebiedenprotocol Gierzwaluw (SOVON, 2023).

Dit voorschrift is opgenomen omdat in het SMP is aangegeven dat het onderzoeksgebied Uden wordt opgedeeld in circa 8 clusters. Deze clustering geeft echter onvoldoende zekerheid dat de omvang van de onderzoeksgebieden aansluit bij de ecologische eisen en de benodigde onderzoeksinspanning voor het betrouwbaar lokaliseren van nieuwe bolwerken van gierzwaluwen.

49. Indien tijdens de monitoring nieuwe bolwerken van de gierzwaluw worden vastgesteld, dient voor deze bolwerken in hetzelfde onderzoeksseizoen minimaal één aanvullende onderzoeksronde uitgevoerd te worden. Deze aanvullende ronde dient uitgevoerd te worden conform de eisen voor verdiepend onderzoek zoals vermeld in het Gebiedenprotocol Gierzwaluw (SOVON, 2023).

Dit voorschrift is opgenomen omdat een nieuw vastgesteld bolwerk in één onderzoeksronde niet volledig en betrouwbaar kan worden beoordeeld. Gierzwaluwen vertonen variatie in activiteit en aan- en afvliegpatronen, waardoor één momentopname onvoldoende zekerheid geeft over de daadwerkelijke bezetting en omvang van het bolwerk. Een aanvullende ronde in hetzelfde seizoen is daarom noodzakelijk om te bevestigen dat het om een functioneel bolwerk gaat en om de activiteit goed vast te stellen. Zonder deze extra ronde bestaat het risico dat nieuwe bolwerken onvolledig in beeld komen en niet goed gemonitord kunnen worden.

50. Wanneer de analyse van de monitoringsresultaten een verandering in de populatietrend laat zien, moet onderzocht worden of en zo ja welke externe factoren hier een rol bij spelen. De resultaten hiervan moeten gedeeld worden met het bevoegd gezag tijdens de evaluatie momenten (ODBN).

Dit voorschrift is opgenomen om de effecten van het SMP op de populatietrend beter te monitoren.

51. Het monitoringsonderzoek naar kraamverblijven van de gewone dwergvleermuis dient uitgevoerd te worden in de periode 15 mei tot 1 juli.

Dit voorschrift is opgenomen omdat in het aangeleverde monitoringsplan staat beschreven dat de monitoringsronde uitgevoerd wordt in de periode 15 mei tot en met 15 juli. Echter kunnen vanaf 1 juli juveniele vleermuizen al mee uitvliegen waardoor bij de uitvliegtelling andere resultaten worden behaald.

52. De monitoring naar de huismus dient per cluster zodanig uitgevoerd te worden dat alle vooraf vastgestelde meetlocaties binnen het cluster tijdens iedere monitoringsronde volledig worden bezocht en onderzocht overeenkomstig de voorgestelde onderzoeksmethodiek. Indien tijdens één onderzoeksmoment twee clusters worden gecombineerd, dient aantoonbaar te zijn dat voor beide clusters een volledige monitoringsronde is uitgevoerd.

Dit voorschrift wordt opgenomen omdat er in het monitoringsplan is beschreven dat een monitoringsronde per cluster ongeveer 2 tot 3 uur duurt. Omdat deze tijdsduur afhankelijk is van factoren zoals de populatiegrootte en de afstand tussen meetlocaties, betreft dit een indicatieve duur waarop niet kan worden gehandhaafd. Om te borgen dat de monitoring overeenkomstig de beschreven methodiek wordt uitgevoerd, is het noodzakelijk voor te schrijven dat alle vooraf vastgestelde meetlocaties binnen een cluster tijdens iedere monitoringsronde worden bezocht en onderzocht.

2.21 Staat van instandhouding

Door het uitvoeren van de voorgenomen werkzaamheden komt de staat van instandhouding van de aangevraagde soorten niet in het geding. Dit omdat voor, tijdens en na de werkzaamheden maatregelen worden getroffen. Daarnaast wordt het gebied ingericht voor de aangevraagde soorten.

3. Conclusie

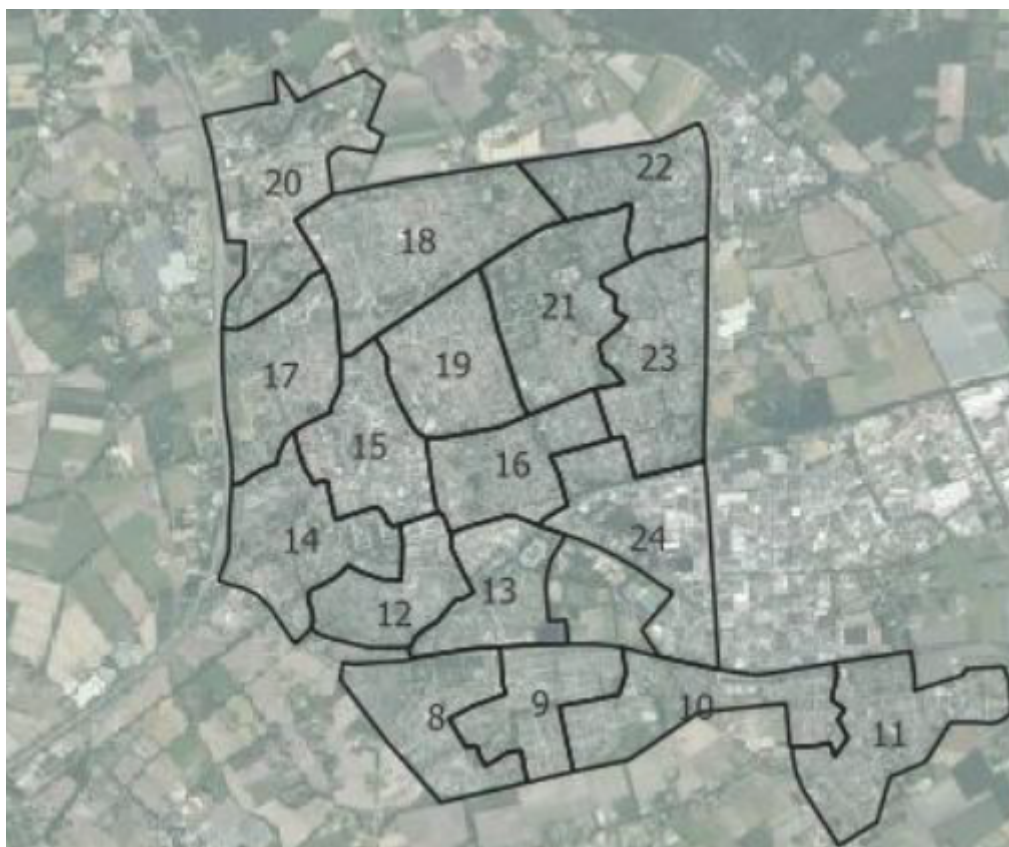
De gevraagde omgevingsvergunning op grond van de Omgevingswet, voor een flora- en fauna-activiteit, wordt voor de gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger, huismus en gierzwaluw en beschreven activiteiten verleend. Aan deze omgevingsvergunning zijn voorschriften verbonden.

Bijlage 1. Overzichtstekening van de planlocatie

Figuur 1. Locatie bebouwde kom Uden met onderzoeksclusters gierzwaluw en vleermuizen. De activiteiten vinden plaats binnen de omliggende gebieden.

Bijlage 2. Onderzoeksclusters huismus

Figuur 2. Verdeling onderzoeksclusters huismus voor de kernen Uden en Volkel

Bijlage 3: Begeleidingsformulier bij indienen documenten

Op basis van de voorschriften zijn er diverse momenten om een document aan het bevoegde gezag te overleggen. Onderstaand formulier moet ter begeleiding in de te verzenden email worden gebruikt, zodat de stukken op de juiste wijze worden ingeboekt.

De documenten plus dit begeleidingsformulier kunnen verzonden worden naar ons algemene emailadres: info@odbn.nl, vermeld hierbij het **zaaknummer** zoals vermeld bij het aangekruiste vak hieronder, naam van de **vergunninghouder**, de **projectnaam**, en de term '**kennisgeving**' of '**goedkeuring**'.

Documenttype handelingen ten aanzien van beschermde soorten GAN-vergunning flora- en fauna-activiteiten, Omgevingswet.

Aankruisen welke van toepassing zijn:

☐ Ter kennisgeving: Registratie onder zaaknummer **Z/508912**. Mogelijke documenten:

- *Meldingsformulier start handelingen*
- *Ecologisch werkprotocol (EWP)*
- *Overzicht uitgevoerde werkzaamheden*

☐ Ter kennisgeving: Registratie onder zaaknummer **Z/508911**. Mogelijke documenten:

- *Monitoringverslag*
- *Evaluatierapport*
- *Overzicht salderingsboekhouding*

☐ Ter goedkeuring: Nieuw zaaknummer, relateren aan **Z/508911** > bijlage 4 + aanleveren:

- *Maatwerk Ecologisch werkprotocol: Bijzondere verblijfsfunctie/kwetsbare situatie**

* zie vereiste gegevens voor in het "ecologisch werkprotocol/uitvoeringsplan maatwerk" in bijlage 5

Let wel: Indien er sprake is van het wijzigen van "reguliere" maatregelen of er sprake is van maatwerk omdat de "reguliere" maatregelen in een specifieke situatie niet mogelijk zijn, dient hiervoor een wijzigingsverzoek te worden ingediend. Dit verloopt net als een (nieuwe) aanvraag via het Omgevingsloket. Dit kan dus niet via de mail en betreft géén verzoek tot goedkeuring.

Ook een verzoek tot verlengen of andere wijzigingen verloopt via het Omgevingsloket en niet per mail.

Bijlage 4: In te vullen gegevens bij verzoek tot goedkeuring

Zaaknummer GAN-vergunning	Z/255853 (registratienummer: Z/508911)
---------------------------	--

Afgiftedatum GAN-vergunning	
GAN-vergunninghouder	Gemeente Maashorst
Contactpersoon GAN-vergunninghouder	
Adresgegevens GAN-vergunninghouder	
E-mailadres GAN-vergunninghouder	

KvK-nummer GAN-vergunninghouder	
Projectnaam	
Projectlocatie (straat/plaats)	
Gemeente projectlocatie	Gemeente Maashorst
Activiteiten	
Bijzondere soort(en) en/of functie(s)	

Indien van toepassing

Gemachtigde (bedrijf/instelling)		
Contactpersoon gemachtigde		
Adresgegevens gemachtigde		
E-mailadres gemachtigde		
KvK-nummer gemachtigde		
Periode geldigheid machtiging	Van:	Tot:
Overeenkomst datum:	Handtekening Vergunninghouder	Handtekening Gemachtigde

Bijlage 5: Vereisten voor goedkeuring maatwerkplan

1. Aanvraag

- Bijlage 3 ingevuld;
- Specifieke beschrijving van de voorgenomen handelingen en planning die tot het goedkeuringsverzoek behoren;
- Duidelijk aangeven op welke soorten, functies, aantallen en locatie(s) het goedkeuringsverzoek betrekking heeft;
- Een afbeelding met een duidelijk kader van de exacte projectlocatie;
- Machtiging van de GAN-vergunninghouder wanneer het verzoek ter goedkeuring door bijvoorbeeld een adviesbureau of aannemer wordt ingediend/verzorgd (zie bijlage 4).

2. Onderzoek

- Beschrijving van de methodiek (onderzoeksinspanning) van het onderzoek naar de bijzondere situatie.
- Beschrijving van de resultaten van het onderzoek

3. Noodzaak verwijderen bijzondere situatie

- Onderbouwing waarom het niet mogelijk is om de betreffende bijzondere verblijffunctie/kwetsbare situatie in de huidige vorm te behouden.

4. Ongeschikte woningen per salderingsgebied

- Een onderbouwing dat niet meer dan de toegestane hoeveelheid gebouwen van het salderingsgebied gelijktijdig ongeschikt zal zijn of een uitwerking van een aangepaste werkwijze (denk hierbij aan fasering in ruimte en tijd)

5. Beschrijven Maatregelen

- Tijdelijke maatwerk-maatregelen/uitwijkmogelijkheden (indien van toepassing). De effectiviteit van deze maatregelen/uitwijkmogelijkheden dient onderbouwd te worden;
- Onderbouwing toegepaste taakstelling
- Onderbouwing van de te hanteren gewenningsperiodes van de alternatieven;
- Ontmoediging (methode en periode);
- Controleronde en vrijgave (methode en periode);
- Permanente maatwerk-maatregelen. De effectiviteit van deze maatregelen dient onderbouwd te worden;
- Onderbouwing dat gekozen is voor ecologisch de meest optimale keuze (kwaliteit en kwantiteit) die in alle redelijkheid toegepast kan worden;
- Een overzicht van de resultaten van het bouwfysisch onderzoek en eventuele temperatuurberekeningen, inclusief een vergelijking met de eisen die gelden voor de betreffende soortfunctie.

Bijlage 6. Meldingsformulier start handelingen beschermde soorten

Meldingsformulier start handelingen ten aanzien van beschermde soorten		
Omgevingsvergunning flora- en fauna- activiteit		
<u>Gegevens</u>		
Aanvraagnummer	Z/255853	
Naam initiatief		
vergunningsperiode	voor de periode vanaf de dag na de dag van bekendmaking van dit besluit tot en met 31 augustus 2036	
Vergunninghouder		
Naam aanvrager		
Adres		
PC-Woonplaats		
<u>Gegevens werkzaamheden:</u>		
Contactpersoon uitvoering werkzaamheden		
Telefoonnummer (vast)		
Telefoonnummer (mobiel)		
Contactgegevens ecooloog betrokken bij uitvoering		
Locatie(s) werkzaamheden		
Datum gereedkomen compensatiemaatregelen		
Datum start werkzaamheden		
Overzicht planning werkzaamheden		
		
		
		
		
		
Dit formulier dient zodra de aanvang van de handelingen met betrekking tot beschermde soorten bekend is, doch uiterlijk 2 werkdagen van tevoren, te worden ingediend bij de Omgevingsdienst Brabant Noord		
Retouradres	Omgevingsdienst Brabant Noord Email: info@odbn.nl	

Legenda toegepaste uitzonderingsgrondslagen

In dit document zijn gegevens definitief geanonimiseerd op grond van:

Wet	Artikel	Omschrijving	Pagina's
Wet open overheid	Art. 5.1 lid 2 sub e	De eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer	1